24-мӗш ҫул тухать. Хакӗ 15 пус.

1941
АПРЕЛЬ
27
ВЫРСАРНИКУН
99 (5814) №

Чӑваш Коммуни

Пӗтӗм тӗнчери пролетарисем, пӗрлешӗр!

ВКП(б) ОБКОМӖПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧӖН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧӖН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧӖН
ХАҪАЧӖ.

Кӗтӳ ҫӳремелли вырӑнсемпе улӑхсене лайӑхлатмалла

Колхозсенчи выльӑх-чӗрлӗхсен шучӗ ҫулран ҫул йышланса пырать. Ҫак ҫулсенче пирӗн республикӑра фермӑсен шучӗ нумай ӳсрӗ. Чӑваш республикинче халӗ ӗне фермисем — 1.675, сысна фермисем—1.098, сурӑх фермисем — 1.256, кайӑк-кӗшӗк фермисем — 1.352. Кашни колхозрах вӑтам шутпа виҫӗ ферма шутланать.

Колхозниксен килӗсенчи выльӑх-чӗрлӗхсен хисепӗ те хутшӑнсах пырать.

Республикӑри колхозсенче халӗ, вӑйлӑ тырпулшӑн кӗрешес ӑмӑрту сарӑлса пынипе пӗрлех, колхозниксемпе колхозницӑсем йышлӑ выльӑх-чӗрлӗхсемшӗн, вӗсен продуктивлӑхне ӳстерессишӗн ӑмӑртаҫҫӗ. СССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Центральный Комитечӗ колхозниксене ӗҫшӗн хушса тӳлесси ҫинчен йышӑннӑ постановлени тӑрӑх выльӑх-чӗрлӗх продуктивлӑхне ӳстермелли плансем йышӑннӑ май, ферма работникӗсем хӑйсем ҫине социализмлӑ обязательствӑсем илеҫҫӗ. Ӗҫшӗн хушса тӳлесси ҫинчен йышӑннӑ постановлени колхозниксене производствӑн пур участокӗсенче те, ҫав шутрах выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетес ӗҫре те, пысӑкран та пысӑкрах ҫӗнтерӳсем тума, ытларах та ытларах тухӑҫлӑх илме хавхалантарать. Колхозниксем ҫак историллӗ постановлени вӗсене мӗнле пысӑк усӑ панине пит те аван курса тӑраҫҫӗ.

Выльӑх-чӗрлӑх ӗрчетес тӗлӗшпе ӗҫлекенсем, колхоз руководителӗсем ҫакна яланах асра тытса тӑни кирлӗ: выльӑх-чӗрлӗх шутне ӳстерсе пынипе пӗрлех, вӗсен пахалӑхне, продуктивлӑхне—урӑхла каласан—ӑратне лайӑхлатса пымалла.

Ҫак ответлӑ задачӑна пурнӑҫа кӗртсе пыма чи малтан выльӑх-чӗрлӗхе кирлӗ апат базине тӑвас тӗлӗшпе ҫине тӑрса ӗҫлес пулать. Выльӑх-чӗрлӗхсене ҫу вӑхӑтӗнче тӑрантарса, пӑхса усрас ҫӗрте уйрӑмӑнах улӑхсемпе кӗтӳ вырӑнӗсене лайӑхлатса, вӗсемпе пӗлсе усӑ курни пит те пысӑк вырӑн йышӑнса тӑрать.

Юр айӗнчен тухнӑ ҫеремсем симӗсленсех пыраҫҫӗ. Ҫитес кунсенчех колхозсен кӗтӗвӗсем кӗтӳ ҫӳремелли вырӑнсене, ирӗке тухаҫҫӗ. Выльӑхсене ирӗкре ҫӳретни, ура айӗнчи симӗс курӑкпа тӑрантарни — выльӑх-чӗрлӗх продуктивлӑхне хӑпартма, ҫамрӑк выльӑхсене ҫитӗнме пулӑшать.

Ҫакӑ вӑл пуриншӗн те паллӑ, анчах ҫапла пулин те, республикӑра нумай районсемпе колхозсенче кӗтӳ кӗтмелли вырӑнсене лайӑхлатас, вӗсемпе пӗлсе усӑ курас ӗҫе йӗркелесси ҫине тивӗҫлӗн ҫавӑрӑнса пӑхмаҫҫӗ-ха. Пирӗн республикӑра чылай ҫӗрте кӗтӳ кӗтмелли вырӑнсем ҫителӗклӗ мар. Ҫарансене лайӑхлатас тӗлӗшпе иртнӗ ҫулта районсенче кӑштах та пулин палӑрмаллӑх ӗҫ туман. Кӗтӳ вырӑнӗсене культурӑллӑ йӗркеленӗ колхозсем республикӑра пуррипе ҫуккине те Ҫӗрӗҫ Халӑх Комиссариачӗн работникӗсем пӗлмеҫҫӗ. Мӗншӗнни паллӑ: тивӗҫлӗ работниксем ҫак ӗнепе нимех те туман, вӑл ӗҫ ҫинчен маннӑ.

Колхозсенче халӗ ҫурхи ӗҫсен планӗсене тӑвассине вӗҫлесе пыраҫҫӗ. Нумай колхозсенче вӑл плансене туса пӗтереҫҫӗ те ӗнтӗ. Анчах ҫав плансенче кӗтӳ кӗтмелли вырӑнсенче культурӑллӑ йӗрке тӑвас, улӑхсене лайӑхлатас тӗлӗшпе тумалли ӗҫсене палӑртмаҫҫӗ.

Чылай колхозсенче кӗтӳ ҫӳретмелли вырӑнсем ҫителӗклӗ мар пулсан та, вӗсене тӗрлӗ майсемпе аслӑлатассишӗн, вӗсемпе пӗлсе усӑ курассишӗн кӗрешес вырӑнне, кӗтӳ ҫӳретмелли вырӑнсене чакарса пыраҫҫӗ. «Новая жизнь» колхозра (Ҫӗрпӳ р.) юлашки ҫулсенче кӗтӳ ҫӳретмелли вырӑнсене 100 гектара яхӑн сухаласа пӑрахнӑ. «Красный флот» колхозра кӗтӳ ҫӳретме юрӑхлӑ ҫӗр мӗншурӗ те 9 гектара яхӑн кӑна шутланать. Чапаев ячӗпе тӑракан колхозӑн кӗтӳ ҫӳретме уйӑрнӑ ҫӗр пачах та ҫук. Кун пек тӗслӗхсем кашни районрах пур.

СССР Совнаркомӗ 1941 ҫулти март уйӑхӗнче «Хуратӑпраллӑ мар тӑрӑхри колхозсенче тата совхозсенче тӗрӗс пусуҫаврӑнӑшсем тӑвасси ҫинчен» йышӑннӑ постановленире ку тӗлӗшпе татӑклӑн каласа хӑварнӑ:

«Тункатасене кӑкласа, вӗтлӗхсене тасатса тата шурлӑхсене типӗтсе ҫӗнӗ ҫӗрсене акмалла тӑвасси вырӑнне кӗтӳ ҫӳрекен вырӑнсемпе ҫарансене сухалама чарас, ҫакӑ вӑл усӑ куракан ҫӗрӗн хисепне ӳстерни пулмасть, чылай чухне вӑл выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетессине чӑрмантарса тӑрать». Ҫакна пурнӑҫа кӗртсе пыраҫҫишӗн ҫӗрӗҫ органӗсен, колхозсен вирлӗн кӗрешмелле.

Кӗтӳ ҫӳремелли вырӑнсем пӗчӗк ҫӗрте вӑл вырӑнсемпе тӗрӗс усӑ курас ыйту уйрӑмах ҫивӗччӗн тухса тӑрать. Чылай колхозсенче халӗ кӗтӳ ҫӳремелли вырӑнсенче ним йӗркелӗх те ҫук: кӗтӗве кӗтӳҫ мӗнле пӑхас тет, ҫавӑн пек илсе ҫӳрет. Кӗтӳ кӗтмелли вырӑнсенче выльӑхсене йӗркесӗр ҫӳреттерессине пӗтермелле. Унта культурӑлӑх, йӗркелӗх пулмалла. Ку тӗлӗшпе тӑрӑшса ӗҫлекен колхозсенче ӗҫе ҫакӑн пек йӗркелеҫҫӗ: кӗтӳ ҫӳретмелли вырӑнсене участоксем тӑрӑх уйӑраҫҫӗ, выльӑхсене пӗр тапхӑр — пӗр участокра, тепӗр тапхӑр — тепӗр участокра ҫӳретеҫҫӗ. Ҫакӑн пек йӗрке туни курӑксене лайӑх хунама май парать. Выльӑхсем те курӑк ҫитменнипе аптӑрамаҫҫӗ. Ҫакӑн пек йӗркене кашни колхозрах тума тӑрӑшмалла.

Кашни колхозрах ҫакӑншӑн кӗрешмелле: кӗтӳсене ҫӳремелли культурӑллӑ вырӑнсем, шыв ӗҫмелли вырӑнсем, шыв патне анмалли ҫулсем йӗркеллӗ пулччӑр. Ҫу вӑхӑтӗнче улӑхсемпе кӗтӳ кӗтмелли вырӑнсенчен мӗн илме май пуррине пӗтӗмпех илмелле.

Ҫавӑнпа пӗрлех колхозсен, машинно-тракторнӑй станцисен кӗтӳ вырӑнӗсемпе ҫарансене лайӑхлатас тӗлӗшпе нумай ӗҫлемелле. Ку тӗлӗшпе СССР Совнаркомӗ пусуҫаврӑнӑшсем пирки йышӑннӑ постановленире пит те конкретлӑ каласа панӑ:

«МТС-сен ҫулталӑклӑх планӗсене шыв сӑрхӑнмалли канавсем тӑвас, **тункатасене кӑларас, вӗтлӗхсене тасатас, ҫарансене тата кӗтӳ ҫӳрекен вырӑнсене тӗпренех лайӑхлатас тата кӑпкалатас ӗҫсене кӗртмелле, ҫак ӗҫсене пурнӑҫа кӗртнине тӑтӑшах тӗрӗслесе тӑмалла».**

Ҫарансене тасатасси, подкормкӑсем, удобренисем парса ҫемҫетесси, нумай ҫулсем хушши ӳсекен курӑксем акасси — ҫаксем вӗсем пурте ҫарансемпе кӗтӳ ҫӳремелли вырӑнсене лайӑхлатмалли майсем пулса тӑраҫҫӗ.

Апрелӗн 10-мӗшӗнче Чӑваш АССР Халӑх Комиссарӗсен Совечӗпе ВКП(б) Обком бюровӗ «Ишӗлсе пыракан ҫырмасене хирӗҫ кӗрешмелли мероприятисем ҫинчен» постановлени йышӑнчӗҫ. Ҫак постановлени вӑл — тырпул тухӑҫне ӳстерессишӗн тата выльӑх-чӗрлӗх продуктивлӑхне хӑпартассишӗн кӗрешес ӗҫре те пысӑк пулӑшу парать. Ҫырмасене асланса, ванса пырасран хытарни, пӗр енчен, кӗтӳ кӗтмелли ҫӗр лаптӑкне ӳстерме май парать. «Тайлӑк ҫывӑхӗнчи ҫеремсене сухалама чарас... **Суха ҫӗрӗ пулнӑ тайлӑк вырӑнсенче колхозсене ҫаран участокӗсем тума сӗнес»**, — тенӗ вӑл постановленире.

Кӗтӳ кӗтмелли вырӑнсемпе тата ҫарансемпе ҫӗнӗлле майсемпе усӑ курма пуҫӑнма вӑхӑт ӗнтӗ. Выльӑх-чӗрлӗх продуктивлӑхне ӳстерес тӗлӗшпе тӑракан задачӑна ӑнӑҫлӑн пурнӑҫласси выльӑх-чӗрлӗх апачӗн базине ҫирӗплетсе пынинчен килет. Выльӑх апачӗ хатӗрлес ыйту колхозсен кулленхи пурнӑҫӗнче хӑйне тивӗҫлӗ вырӑн йышӑнса тӑмалла. Ку тӗлӗшпе чи малтан ферма работникӗсен, ялхуҫалӑх специалисчӗсен, ҫӗрӗҫ органӗсен ҫине тӑрса кӗрешмелле. Партипе совет органӗсен задачи — социализмлӑ выльӑх-чӗрлӗх валли апат базине ҫирӗплетсе пынине яланах тӗрӗслесе тӑрасси пулать.

Колхозсенче кӗтӳ ҫӳремелли вырӑнсене культурӑллӑ тумалла, ҫарансене лайӑхлатмалла. Кӗтӳ ҫӳретмелли вырӑнсемпе тата ҫарансемпе наука вӗрентнӗ пек усӑ курмалла.

ССР Союзӗпе Япони хушшинче нейтралитет ҫинчен тунӑ пакта ратификациленӗ

1941 ҫулти апрелӗн 25-мӗшӗнче ССР Союзӗпе Япони хушшинче нейтралитет ҫинчен 1941 ҫулти апрелӗн 13-мӗшӗнче Мускаври ССР Союзӗпе Япони Уполномоченнӑйӗсем тунӑ пакта Япони императорӗ ратификациленӗ тата ҫав числарах, ҫав Уполномоченнӑйсемех алӑ пусса ҫирӗплетнӗ декларацине ырланӑ.

Ҫакӑнпа пӗр вӑхӑтрах, 1941 ҫулти апрелӗн 25-мӗшӗнче, СССР Верховный Совечӗн Президиумӗ ССР Союзӗпе Япони хушшинче нейтралитет ҫинчен 1941 ҫулти апрелӗн 13-мӗшӗнче Мускавра ССР Союзӗпе Япони Уполномоченнӑйӗсем тунӑ пакта ратификациленӗ тата ҫав числарах ҫав Уполномоченнӑйсемех алӑ пусса ҫирӗплетнӗ декларацине ырланӑ.

Ҫапла ӗнтӗ, ССР Союзӗпе Япони хушшинче нейтралитет ҫинчен тунӑ пактӑн виҫҫӗмӗш статьипе килӗшӳллӗн, 1941 ҫулти апрелӗн 25-мӗшӗнчен пуҫласа пакт вӑя кӗнӗ. (ТАСС).

Франци посолӗ г-н Бержери Мускава килсе ҫитнӗ

Апрелӗн 2[illegible]-мӗшӗнче Францин ҫӗнӗ Чрезвычайнӑй тата Полномочнӑй Посолӗ г-н Г. Бержери Мускава килсе ҫитнӗ.

Белорусски вокзалта г-н Бержерине ҫаксем кӗтсе илнӗ: Наркоминделӑн Протокольнӑй Отдел Заведующийӗ В. Н. Барков юлташ тата Чрезвычайнӑй тата Полномочнӑй посолпа г-н Э. Лабоннпа пӗрле Франци Посольствин составӗ.

ССР Союзӗн Францири полпречӗ верительнӑй грамотӑсене панӑ

ВИШИ, апрелӗн 25-мӗш. (ТАСС). Офи (Гавас) агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, паян Петэн ССР Союзӗн Францири полпредне Богомолова йышӑннӑ. Богомолов хӑйӗн верительнӑй грамотисене панӑ тата Петэнпа кӗске калаҫу ирттернӗ.

Таджик СС Республикинчи И. В. Сталин юлташ ячӗпе тӑракан Пысӑк Памир тракчӗн строителӗсене наградӑлани

Сталинабадпа Хорог хушшинчи ҫулӗ тусем ҫинче автомобильпе ҫӳремелли ҫула тӑвас тӗлӗшпе панӑ заданине рекордлӑ кӗске срокра пурнӑҫа кӗртнӗшӗн СССР Верховный Совечӗн Президиумӗ тракт строительствинче уйрӑмах мала тухнӑ Таджик СС Республикинчи колхозниксене, инженерсемпе техниксене, совет работникӗсемпе парти работникӗсене ССР Союзӗн орденӗсемпе тата медалӗсемпе наградӑланӑ.

ЛЕНИН ОРДЕНӖПЕ ҫаксене наградӑланӑ: **Абдулаев** Пулат—ҫул строительствинчи политмассӑллӑ ӗҫӗн руководителӗ, Таджикистанри Коммунистсен (большевиксен) Партийӗн Центральный Комитечӗн виҫҫӗмӗш секретарӗ; **Анисимов** Николай Николаевич—пӗрремӗш стройучастокӑн начальникӗ; **Азимов** Нозим—землекоп, Комсомолабад районӗнчи Сталин ячӗпе тӑракан колхозри колхозник; **Абдулаев** Таир — землекоп, Шульмак районӗнчи М. Горький ячӗпе тӑракан колхозри колхозник; **Гулломалиев** Нагрузали — землекопсен бригадирӗ, Рушан районӗнчи Буденный ячӗпе тӑракан колхозри колхозник; **Кенжаев** Касыр—бурильщиксен бригадирӗ, Гарм районӗнчи «Большевик» колхозри колхозник; **Кузнецов А. А.**—ҫул строительстви начальникӗн политика енӗпе ӗҫлекен заместителӗ, ВКП(б) Горно-Бадахшан Автономлӑ Область комитечӗн пӗрремӗш секретарӗ; **Мазаев А. В.**—ҫул строительстви управленийӗн начальникӗ, Таджик ССР Совнарком председателӗн заместителӗ; **Малик** Гадо—землекоп, Оби-Гарм районӗнчи Ворошилов ячӗпе тӑракан колхозри колхозник; **Муратов** Сайдали — бурильщик, Калай-Хумб районӗнчи «Правда» ячӗпе тӑракан колхозри колхозник; **Наибов** Исхак—бурильщик, Сангвор районӗнчи Ленин ячӗпе тӑракан колхозри колхозник; **Роцушев** Курбанмамада — бурильщик, Бартанк районӗнчи Ленин ячӗпе тӑракан колхозри колхозник тата ыттисем—пурӗ 15 ҫын.

ӖҪЛӖХ ХӖРЛӖ ЯЛАВ ОРДЕНӖПЕ 55 ҫынна наградӑланӑ.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ОРДЕНӖПЕ 95 ҫынна наградӑланӑ.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» медальпе 126 ҫынна наградӑланӑ.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» медальпе 168 ҫынна наградӑланӑ.

(ТАСС).

Пӗрремӗш номерлӗ ҫулйӗр строительствин работникӗсене наградӑлани

Пӗрремӗш номерлӗ шосселлӗ ҫул строительствине ӑнӑҫлӑн пурнӑҫа кӗртнӗшӗн СССР Верховный Совечӗн Президиумӗ строительсене ССР Союзӗн орденӗсемпе тата медалӗсемпе наградӑланӑ.

Ӗҫлӗх Хӗрлӗ Ялав орденӗпе ҫаксене наградӑланӑ: **Дмитрук И. М.** — строительствӑн главнӑй инженерӗ; **Старостин Г. Н.** — строительство участокӗн начальникӗ; **Федюков И. И.** — строительство начальникӗ.

«Знак почета» орденӗпе 5 ҫынна наградӑланӑ, вӑл шутра: **Громов Е. Н.** — строительство участокӗн начальникӗ; **Ефимов Г. Н.** — участокри ӗҫсен производителӗ; **Кармашов С. Е.** — строительство участокӗн начальникӗ: **Стрельцов П. А.** — строительство начальникӗн заместителӗ; **Смирнов А. Г.** — строительство политотделӗн начальникӗ.

«За трудовое отличие» медальпе 18 ҫынна наградӑланӑ. (ТАСС).

Паллӑ спортсменсене наградӑлани

1941 ҫул хушшинче совет гиревикӗсем Георгиевский, Крылов, Новок, Попов тата Хотинский штанг енӗпе Пӗтӗм Союзри рекордсем 6 рекорд тунӑ, вӗсем тӗнчери рекордсене те чылай кая тӑратса хӑварнӑ. Физкультурӑпа спорт ӗҫӗсен СССР Совнаркомӗ ҫумӗнчи Пӗтӗм Союзри Комитечӗ, чаплӑ спортсменсен ӗҫӗсене паллӑ туса, вӗсене хисеплӗ грамотӑсем тата укҫан премисем парса наградӑланӑ.

* * *

Л. Мешков 500 метр хушшине брасс стилӗпе ишсе тунӑ Пӗтӗм Союзри рекорда ҫирӗплетнӗ. Мешков ҫав хушӑна 7 минута та 10,6 секундӑра ишсе тухнӑ, ҫакӑ вӑл тӗнчери официальнӑй рекордран 2,4 секунда чухлӗ иртсе каять. Мешкова хисеплӗ грамота тата укҫан премн парса наградӑланӑ.

(ТАСС).

СССР СОВНАРКОМӖНЧЕ

Таджик СС Республикинчи Гарм облаҫӗнчи ҫӗр чӗтренипе сиен курнисене СССР Правительстви енӗпе пулӑшу парасси ҫинчен

Таджик СС Республикинчи Гарм облаҫӗнчи ҫӗр чӗтренипе сиен курнӑ халӑха пулӑшу парас шутпа, СССР Совнаркомӗ сиен курнӑ ҫынсене тӑранма кирлӗ чухлӗ продовольстви уйӑрнӑ тата Таджик ССР Совнаркомне 2 миллион тенкӗ тата оперативлӑ расходсем валли 300 пин тенкӗ панӑ.

Гӑрм облаҫӗнче ҫӗр чӗтреннипе пулнӑ сиенсене пӗтерес шутпа СССР Совнаркомӗ Таджик ССР Совнаркомне 12.500 пин тенкӗ панӑ, вӗсенчен 7.800 пин тенки Гармри ҫӗмӗрӗлнӗ ҫуртсене юсанӑ ҫӗре, 4.700 пин тенки Гарм облаҫӗнчи Гарм, Хаит, Калийлядиоб райцентрӗсенчи ҫӗмӗрӗлнӗ ҫуртсене юсанӑ ҫӗре тата строительство ӗҫне каймалла.

Таджик ССР Совнаркомне тата Таджикистан КП(б) Центральный Комитетне Гарм облаҫӗнчи ҫӗр чӗтреннипе сиен курнӑ колхозниксене 1941 ҫулта обязательно памалли натуральнӑй поставкӑсенчен, укҫан тӳлемелли налогсемпе сборсенчен хӑтарма ирӗк панӑ.

Майӑн пӗрремӗшӗнчи радиопередачӑсем

Майӑн пӗрремӗшӗнче праздник ячӗпе интереслӑ радиопередача пулать. Ирхине Мускаври писательсем Хӗрлӗ площадьрен репортаж пама тытӑнаҫҫӗ. Хӗрлӗ Ҫарпа Тинӗс-Ҫар Флочӗн парачӗ ҫинчен каласа панине миллионшар ҫынсем итлеме пултараҫҫӗ.

Демонстраци вӑхӑтӗнче Хӗрлӗ площадьпе союзлӑ ҫӗнӗ республикӑсен столицисем хушшинче радиокалаҫу пулать. Таллинра, Ригӑра, Каунасра, Петрозаводскра тата Кишиневра микрофонсем умӗнче промышленноҫлӑ пысӑк предприятисенчи рабочисем, хресченсем, ачасем тухса калаҫҫӗ. Вӗсем союзлӑ ҫӗнӗ республикӑсенчи хуласемпе ялсенче Майӑн пӗрремӗшне ирӗклӗн уявлани ҫинчен каласа параҫҫӗ. Пӗтӗм ҫӗршыв пӗлсе тӑракан бурщик Алексей Семиволосӑн тата машинист Николай Лунинӑн пленкӑсенче ҫырса илнӗ выступленийӗсене радио тӑрӑх параҫҫӗ, искусствӑн пысӑк та чаплӑ деятелӗсен — Сталинла премисен лауреачӗсен - выступленийӗсем пулаҫҫӗ. Кун каҫиччен праздник концерчӗсем темиҫе концерт пулаҫҫӗ.

Майӑн 2-мӗшӗнче Мускавпа Рига хушшинче радиотӗлпулу пулать. Кӑнтӑрла Хӗрлӗ Преснян культурӑпа кану паркӗнче «Трехгорка» ткачихисем пухӑнаҫҫӗ. Ригӑри «Красная текстильщица» фабрикинчи ткачихӑсем хӑйсен клубӗнче пухӑнаҫҫӗ. Мускаври микрофон умӗнче «Трехгоркӑра» ҫитӗнсе ӳснӗ, халӗ Совет Союзӗн Геройӗсем пулса тӑнӑ ҫынсемпе ытти паллӑ ҫынсем тухса калаҫҫӗ, Ригӑри микрофон умӗнче — стахановка-ткачихӑсем. Юлашкинчен икӗ фабрикӑри художествӑллӑ пултарулӑх коллективӗсен радиоконцерчӗ пулать. (ТАСС).

Пичет кунӗ умӗн

ВКП(б) Чӑваш Обкомӗ Пичет кунне ирттересси ҫинчен постановлени йышӑннӑ. Майӑн 5-мӗшне—большевиклӑ Пичет кунне уявласа ирттерни большевиклӑ пичетӗн ӗҫҫыннисене коммунистла воспитани парас ҫӗрти рольне татах та ӳстермелле, ӗҫҫыннисен сарлака массисене партипе правительство йышӑннӑ решенисене пурнӑҫа кӗртме, ССР Союзӗн экономикӑпа оборона хӑватне ҫирӗплетме мобилизацилемелле.

Парти райкомӗсем, Шупашкар хула комитечӗ тата районсенчи хаҫатсен редакцийӗсем стена хаҫачӗсен, Ленин — Сталин пичет ҫинчен каланӑ кӗнекесен выставкисене организацилемелле. Рабочисем, колхозниксем тата служащисем хушшинче большевиклӑ пичет историйӗ, районри тата стена хаҫачӗсен задачисем ҫинчен докладсемпе калаҫусем, лекцисем ирттермелле.

Майӑн 4—5-мӗшсенче район центрӗсенче корреспондентсемпе вулакансен активӗн пухӑвӗсене ирттермелле. Вӑл пухусенче районри хаҫат редакцийӗсен хӑйсен ӗҫӗсене мӗнле урӑхлатса ҫӗнетсе пыни ҫинчен райхаҫат редакторӗсен отчечӗсене итлемелле.

Предприятисенче, колхозсенче, шкулсемпе учебнӑй заведенисенче тата учрежденисенче пухусем туса многотиражкӑсен тата стена хаҫат редакторӗсен отчечӗсене итлесе сӳтсе-явмалла.

Майӑн [illegible]-мӗшӗнче Шупашкар хулинче парти тата профсоюз активӗн пухӑвӗ пулмалла. Унта «Чӑваш Коммуни» тата «Красная Чувашия» хаҫатсен редакторӗсем редакци ӗҫӗсем ҫинчен отчетсем туса памалла.

Ҫавӑн пекех, хӑшпӗр районсенче «Чӑваш Коммуни» тата «Красная Чувашия» хаҫатсен редакцийӗсен отчечӗсем пулмалла.

МАЙ УЯВӖ УМӖНХИ СОЦИАЛИЗМЛӐ ӐМӐРТУ

Улатӑрти паровозсем юсакан заводри стахановецсем. УКЕРЧӖК ҪИНЧЕ: токарно-механически цехри смена мастерӗ В. К. Кабаевский (сылтӑмра), унӑн смени плана яланах ирттерсе тултарать; сулахайра — нумай станокпа ӗҫлекен строгальщик Н. П. Бурмистров, нормӑна 300 процент таран тултарать.

А. Костин фото-ӳкерчӗкӗ.

Малта пыракан бригадӑсем

ҪӖМӖРЛЕ. Древкомбинатри 1-мӗш номерлӗ цех коллективӗ 1-мӗш кварталта рекордлӑ ҫӗнтерӳ тунӑ. Вӑл хӑйӗн производствӑллӑ программине виҫӗ хут ирттерсе тултарнӑ.

Коллектив тунӑ ҫитӗнӳсемпе лӑпланса лармасть. Халӗ вӑл кашни кунах хӑйне панӑ плана ирттерсе тултарать.

Кулленхи плана тултарас, ӗҫ тухӑҫлӑхне хӑпартас тӗлӗшпе уйрӑмӑнах В. Козлов, В. Ширяев, И. Алексеев, Отнюков юлташсен бригадисем малта пыраҫҫӗ. Вӗсем вӑтамран плана кашни кунах 150-шар процент тултараҫҫӗ.

Козлов юлташ бригади (бригадӑра 6 ҫын), уйӑх пуҫлансанах хӑйне панӑ заданине ирттерсе тултарма пуҫларӗ. Юлашки вӑхӑтра хӑвӑртлӑхсене татах та ӳстерчӗ. Вӑтамран илсен плана 150—160 процентран кая мар тултарать. Апрелӗн 23-мӗшӗнче плана 175 процент тултарнӑ. Бригадӑра ӗҫ дисциплини ҫирӗп, нормӑна тултарайманнисем ҫук.

Х. Л.

Кунсерен икшер, виҫшер норма

КАНАШ. Май уявӗ умӗнхи ӑмӑртура илнӗ обязательствӑсене Канаш станци депо коллективӗ пурнӑҫа ӑнӑҫлӑн кӗртсе пырать.

Ҫак кунсенче 712—91-мӗш номерлӗ паровозӑн машинисчӗ Прохоров юлташ Канаш—Ҫӗмӗрле участокра йывӑр составлӑ поездпа кайса килнӗ, вӑл техникӑллӑ хӑвӑртлӑха 30 процент ирттерсе тултарнӑ.

Машинистсен примерӗпе хавасланса, слесарьсемпе токарьсем те пысӑк тухӑҫлӑхпа ӗҫлеҫҫӗ. Ефремов, Золотухин, Чеботарев юлташсем кулленхи нормӑна 130 процент, Титов, Романов тата Абросимов юлташсем 150—170 процент, тимӗрҫсем Федоровпа Степанов юлташсем 190-шар процент тултараҫҫӗ.

Май уявӗ умӗнхи ӑмӑртура уйрӑмӑнах Толмазовпа Тарасов юлташсем паха пример кӑтартаҫҫӗ. Токарь Тарасов юлташ ҫур уйӑхри плана 378 процент, Толмазов юлташ 248 процент тултарнӑ.

Печатниксен ҫӗнтерӗвӗ

УЛАТӐР. Типографи коллективӗ Май уявӗ кунне апрельри плана 16 процент ирттерсе тултарма обязательство илчӗ. Ҫак обязательствӑна пурнӑҫа кӗртессишӗн типографи коллективӗ пысӑк хастарлӑхпа кӗрешет.

Апрелӗн 20-мӗшне уйӑхри плана типографи коллективӗ 119,6 процент тултарнӑ. Вӑл шутран переплетнӑй цех 132,9 процент, наборнӑй цех 118,1 процент, печатнӑй цех 103,4 процент.

Республика уйхирӗсенче

Ҫуркуннехи уйхир ӗҫӗсем

ЕЛЧӖК, апрелӗн 26-мӗш. **(Телефон тӑрӑх).** Районӗпе ку таринччен 320 гектар клевер акнӑ. Чылай колхозсенче вӑрлӑхсене яровизацилеҫҫӗ. Пурӗ 647 центнер яровизациленӗ.

Уйрӑм колхозсенче калчасене апат парас ӗҫ пырать. Ворошилов ячӗпе тӑракан колхозра ку таринччен 10 гектар, «Комбайн» колхозра — 15 гектар, Ищеряковӑри колхозра 15 гектар ҫинче калчасене апат панӑ.

ЩИПЦОВ.

Райҫӗрӗҫ пайӗн агрономӗ.

* * *

ШӐМӐРША, апрелӗн 26-мӗш. **(Телефон тӑрӑх).** Колхозсенче халӗ 280 центнер клевер акнӑ. Хӑшпӗр колхозсен клевер вӑрлӑхӗсем ҫитмеҫҫӗ. Районӗпе 30 центнер ытла клевер вӑрлӑхӗ кирлӗ. Паян нумай колхозсенче тӗштырӑ вӑрлӑхӗсене яровизацилеме тытӑнчӗҫ. Тырпул тухӑҫне ӳстерессишӗн кӗрешмелли плансене пур колхозсенче те туса пӗтернӗ. Вӑл плансене бригадӑсене, звеносене ҫитернӗ. Плансене тума кашни колхозрах агрономсем пулӑшнӑ.

Районра ҫуракине тухма пӗтӗмпех хатӗрленсе ҫитмен колхозсем те пурха. «Труженик» тата «Динамо» колхозсенче вӑрлӑхсем кондицине ларман. Ҫавӑн пекех Чепкас-Никольскри колхозра та вир вӑрри паха мар.

КРАСНОВА.

Райҫӗрӗҫ пайӗн заведующийӗ.

Элӗк районӗ акана тухас умӗн

ЭЛӖК, апрелӗн 26-мӗш. **(Телефон тӑрӑх).** Ялхуҫалӑх ӗҫӗсене ӑнӑҫлӑ туса пырассишӗн Элӗк районӗ Советски тата Хӗрлӗ Чутай районӗсемпе ӑмӑртать.

Апрелӗн 20—25-мӗшсенче колхозсем ҫуракине мӗнле хатӗрленсе ҫитнине пӗр-пӗрне тӗрӗслесе тухрӗҫ. Тӗрӗслӳ вӑхӑтӗнче кашни колхозрах 1941 ҫулшӑн социализмлӑ ӑмӑрту договорӗ ҫирӗплетрӗҫ.

Пирӗн районра кӑҫал ҫуртрисене 11.930 гектар акмалла. Акма 25.077 центнер вӑрлӑх кирлӗ. Вӑрлӑх ҫителӗклӗ, пурне те сортланӑ. Мӑн Вылӑри, Сурӑмварти, Хура варти, Синерти, Мӑн Шӗвӗшри тата Януэасри колхозсен вӑрлӑхӗсем паха, кондицине ларнӑ.

Пур колхозсенче те ӗҫ планӗсем тунӑ. Заданисене бригадӑсем, звеносем патне ҫитернӗ. Ҫуракинче пурӗ 1850 плуг, 2.820 сӳре, 126 сеялка кирлӗ. Вӗсем ҫителӗклӗ, пурте юсавлӑ.

Халӗ пур колхозсенче те ҫураки ӗҫӗсем пуҫланчӗҫ. Районӗпе 1534 гектар клевер акмалла. Вӑл шутран паянхи кун тӗлне 923 гектар акнӑ. Клеверсене майӑн 1-мӗш тӗлне акса пӗтеретпӗр.

Ыраш калчисене 897 гектар ҫинче апат панӑ. Иртнӗ ҫулта акнӑ клевер вырӑнӗсенче 220 гектар ҫинче апат панӑ.

Уйрӑм вырӑнсенче ҫӗр типсе ҫитнине сӑнама кашни колхозрах сигнал постисем уйӑрнӑ.

Паянхи кун тӗлне 900 центнер ҫӗр улми вӑрлӑхне яровизацилеме хывнӑ. Тӗштырӑ вӑрлӑхӗсене яровизацилеме халӗ пӳлӗмсем хатӗрлеҫҫӗ.

ВОЛКОВ.

Райҫӗрӗҫ пайӗн заведующийӗ.

Ака ӗҫне тытӑнчӗҫ

ПЕРВОМАЙСКОЕ, апрелӗн 26-мӗш. **(Телефон тӑрӑх).** Паянхи кун тӗлне районра 596 гектар клевер акнӑ. Икӗ колхоз—«Красный луч» тата «Путь к социализму» колхозсем паян кӑнтӑрла ака ӗҫне тытӑнчӗҫ—сухана тухрӗҫ. Ыттисем ырансенче тухаҫҫӗ.

Колхозсенче вӑрлӑхсем ҫителӗклӗ, пурте кондицине ларнӑ. Ку тӗлӗшпе пирӗн район кӑҫал иртнӗ ҫултинчен аванрах ӗҫлерӗ.

Районра пурӗ 116 сеялка. Хӑвӑртрах акса пӗтерекен колхозсем хӑйсен сеялкисене кӳршӗри колхозсене параҫҫӗ. Сеялкӑсемпе усӑ курмалли графиксем кашни колхозрах пур.

Ӗҫ планӗсене тума, ҫуракине тухас ӗҫре пулӑшу пама халӗ колхозсенче 11 агроном ӗҫлеҫҫӗ. Вӗсем ӗҫшӗн хушса тӳлесси ҫинчен йышӑннӑ постановлени ҫинчен ӑнлантарса параҫҫӗ. Вӑл постановление 132 бригадӑра сӳтсе-явнӑ. Кӑҫал колхозсенче пурӗ 480 звено ӗҫлет. Вӗсем акана кӗске срокра ирттерме хатӗрленеҫҫӗ. Ҫуракине 6—7 кунта вӗҫлеме шутлатпӑр.

И. АНТОНОВ.

Райҫӗрӗҫ пайӗн заведующийӗ.

ПАРТИ ПУРНӐҪӖ

Малашне тата лайӑхрах ӗҫлемелле

ҪЕМӖРЛЕ. Хутарти пуҫламӗш парторганизацинче отчетпа суйлав пухӑвӗ лайӑх хатӗрленнипе иртрӗ. Коммунистсем пухӑва тӗплӗн хатӗрленсе пычӗҫ.

Территориллӗ пуҫламӗш парторганизацинче парти членӗсем 5 ҫын, кандидатсем 6 ҫын. Малтанах ҫакна палӑртмалла: пуҫламӗш парторганизаци тата унӑн секретарӗ Михайлов юлташ парти кандидачӗсене воспитани парас тӗлӗшпе сахал ӗҫленӗ. Парти кандидачӗсене партиллӗ порученисем сахал панӑ, вӗсене практикӑллӑ ӗҫре пиҫӗхтерме тӑрӑшман.

Пуҫламӗш парторганизаци партиллӗ пропаганда ӗҫне йӗркелес тӗлӗшпе сахал мар ӗҫленӗ. «ВКП(б) историйӗн кӗске курсне» харпӑрхӑй тӗллӗн вӗренекенсене пулӑшма тӗрлӗ ыйтусем тӑрӑх лекцисемпе консультацисем чылай ирттернӗ.

Коммунистсенчен нумайӑшӗ колхозниксем умӗнче пысӑк авторитетпа усӑ кураҫҫӗ. Коммунист Н. Мозяков юлташ 6 ҫул хушши колхоз правлени председателӗ пулса ӗҫлет. Вӑл колхоза тӑрӑшса ертсе пырать. Ку колхоз кӑҫалхи ҫуракине пур енчен те хатӗрленсе ҫитнӗ.

Колхозра ӗҫ дисциплини ҫулран ҫул ҫирӗпленсе пырать. 1940 ҫулта 80 ӗҫкунӗнчен кая ӗҫлесе илнӗ колхозниксем 14 ҫын кӑна шутланаҫҫӗ.

1940 ҫулта колхоз ҫӗнӗрен тата 3 ферма организациленӗ, вӗсенче выльӑх планпа пӑхни чухлӗ пур, анчах выльӑхсен ӑратлӑхне лайӑхлатас тӗлӗшпе нумай ӗҫлес пулать. Халӗ парторганизаци ку тӗлӗшпе ӗҫлеме тытӑннӑ.

Выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетес ӗҫӗн ҫӗнӗ, пултаруллӑ кадрӗсем ӳсрӗҫ. А. Викторов юлташ иртнӗ ҫулта 9 сысна аминчен 119 ҫӑвӑр илнӗ. И. Иванов, А. Алексеев, А. Федотова юлташсем те выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетес ӗҫре примерлӑ ӗҫлеҫҫӗ.

Отчет тӑрӑх пренире 5 ҫын тухса каларӗ. Тухса каланӑ юлташсем колхозниксене партипе правительство решенийӗсем ҫинчен куллен ӑнлантарса пама кирлине, коммунистсене воспитани парассине, ялти учрежденисене таса тытмаллине палӑртрӗҫ.

С. БАТЬКОВ.

Хатӗрленмесӗр тунӑ доклад

Етӗрне хулинчи потребитель кооператив правленинчи пуҫламӗш парторганизацинчи отчетпа суйлав пухӑвӗ палӑртнӑ вӑхӑтран пӗр сехет кая юлса уҫӑлчӗ. Пуҫламӗш парторганизацин секретарӗ Аникин юлташ нумай каларӗ, анчах парторганизаци ӗҫне кӑтартса паракан пӗр чӗрӗ пример та тупса калаймарӗ.

Парторганизацинче коммунистсем 9, вӗсенчен виҫҫӗшӗ кӑна парти историне тимлесе вӗреннӗ, ыттисем халӗ те тӗплӗн вӗренме тытӑнман.

Парти историне вӗренекен коммунистсем валли кашни уйӑхрах юлташла калаҫусем туса ирттересси ҫинчен пухусенче темиҫе хут та йышӑннӑ. Анчах та ҫак решенисене пурнӑҫа кӗртмен, вӗсем хут ҫинче ҫеҫ тӑрса юлнӑ. Аникин юлташ хӑй те коммунистсем пухусенче йышӑннӑ решенисене пурнӑҫлассишӗн тӑрӑшман.

Социализмлӑ ӑмӑрту ҫинчен те докладчик нумай каларӗ. Кунта та лайӑх примерсем ҫук. Прогул тунисем 10 ҫын пулнӑ. Ку вӑл парторганизаци производствӑри ӗҫ дисциплинине ҫирӗплетессишӗн кӗрешменни ҫинчен калать.

Пуху парторганизацин тата унӑн секретарӗн Аникин юлташӑн пысӑк ҫитменлӗхӗсене кӑтартса пачӗ.

А. ЧЕХОНИН.

Производствӑна ҫителӗксӗр ертсе пынӑ парторганизацинче

— Ултӑ членран пилӗк член, ҫичӗ кандидатран тӑваттӑ кандидат пухӑннӑ. Парти членӗ Слепнев юлташ кирек хӑҫан та пухусене ҫур сехет кая юлса килет, вӗсене кӗтсе тӑмастпӑр, пухӑва уҫмалла пулать пулӗ,—терӗ Сӗнтӗрвӑрринчи Судоверфьри пуҫламӗш парторганизацин секретарӗ Евсеев юлташ.

Пуху уҫӑлчӗ. Евсеев юлташ хӑйӗн отчетлӑ докладне пуҫларӗ. Слепнев коммунист ҫинчен каланӑ вӑхӑтрах, хӑй те килсе ҫитрӗ.

— Мунчана кайнӑччӗ... халӗ те васкаса килтӗм те, ҫавах каярах пултӑм, — ӑнлантарчӗ пухӑва Слепнев.

— Иртнӗ отчетпа суйлав пухувӗ хыҫҫӑн, — терӗ Евсеев малалла, — чылай вӑхӑт хушши пуҫламӗш парторганизацин секретарӗ пулса Слепнев ӗҫлерӗ. Анчах вӑл парторганизацин пухӑвӗсене виҫӗ уйӑх хушшинче те пӗрре те ирттермен. Член укҫи пухас ӗҫ ҫине ҫиелтен пӑхнӑ. Пухнӑ укҫана икӗ уйӑх хушши хӑйӗн кӑсъинче чиксе ҫӳренӗ. Коммунистсенчен пухнӑ 162 тенкӗ укҫана халӗ те кайса хывман-ха.

Евсеев юлташ хӑйӗн докладӗнче иртнӗ суйлавран пуҫласа кӑҫалхи январь уйӑхне ҫитиччен пуҫламӗш парторганизаци тата унӑн секретарӗ пулнӑ Слепнев ӗҫӗсем ҫинчен ытларах чарӑнса тӑчӗ. Пуҫламӗш парторганизаци отчетлӑ тапхӑрта начар ӗҫленӗ. Уйрӑм коммунистсем пухусене ҫӳремен. Сӑмахран, Староверова коммунистка отчетлӑ тапхӑрта пӗр пухура та пулман, член укҫисене ултшар уйӑх хушши тӳлемен, партиллӗ порученисене пурнӑҫламан.

Докладчик хӑйӗн докладне сехет ҫурӑ каларӗ. Анчах вӑл производство тата XVIII партконференцин решенийӗсене пурнӑҫа кӗртсе пырас тӗлӗшпе кунти парторганизаци мӗнле ӗҫсем туса ирттерни ҫинчен путлӗн каласа памарӗ. Производствӑра пысӑк ҫитменлӗхсем пур. Судоверфь директорӗ ҫӑмӑлтарах ӗҫсемпе кӑна финплана тултарас ҫул ҫине тӑнӑ.

Пуҫламӗш парторганизаци тата судоверфь XVIII партконференцин решенийӗсене пурнӑҫа кӗртсе пырас тӗлӗшпе ҫителӗксӗр ӗҫленӗ. Судоверфь апрелӗн 21-мӗшӗнче кӑна график тӑрӑх ӗҫлеме тытӑннӑ. Хӑшпӗр цехсенче тасалӑхпа йӗркелӗх халиччене ҫук.

Пренире тухса калакансем производствӑра коммунистсем сахал пулнине кӑтартса пачӗҫ. Пуҫламӗш парторганизацинчи 13 коммунистран производствӑра ӗҫлекенсем 3 ҫын кӑна, ыттисем конторӑра ӗҫлеҫҫӗ.

Пуҫламӗш парторганизацин секретарӗ Евсеев юлташ хӑй те, пристаньре ӗҫленӗ май, судоверфь производствине тӗплӗн пӗлмест, производствӑра питӗ сахал пулать.

Пуҫламӗш парторганизаци тата унӑн секретарӗ Евсеев юлташ производствӑпа сахал интересленнӗ, ӗҫ дисциплинине ҫирӗплетессишӗн начар кӗрешнӗ, уйрӑм коммунистсене практикӑллӑ пулӑшу паман. Коммунистсен пӗлӳлӗхне ӳстерес тӗлӗшпе те питӗ ҫителӗксӗр ӗҫленӗ.

Пуху пысӑк активлӑхпа иртрӗ: пуҫламӗш парторганизаци секретарӗ пулса ӗҫленӗ Евсеев юлташа хытӑ критикларӗҫ.

М. ЯДРОВ.

Куллен кирлӗ таварсене йышлӑн кӑларас пулать

КАНАШ. «Авангард» артельти пуҫламӗш парторганизацинче парти членӗсем 4 ҫын, кандидатсем 2 ҫын. Вӗсенчен иккӗшӗ производствӑра ӗҫлеҫҫӗ. Артелӗн хуҫалӑхӗ пысӑк теме юрать. Артель пӗрремӗш кварталти плана ытлашшипех тултарнӑ. Уйрӑм продукцисем тӑрӑх ҫулталӑкри плана тултарасси патне ҫитнӗ. Ҫулталӑк хушшинче 33 пин мӑшӑр алса кӑларма пӑхнӑ пулсан, пӗрремӗш кварталта 32 пин мӑшӑра яхӑн кӑларнӑ. Пӗрремӗш кварталта канатсемпе вӗренсем явса кӑлармалли ҫулталӑкри плана 40 процент, пир-авӑр тӗртмелли кварталти плана 110,9 процент, щеткӑсем туса кӑлармалли плана 509 процент тултарнӑ.

Пуҫламӗш парторганизаципе артель отчетпа суйлав пухуне ҫакӑн пек ҫитӗнӳсемпе кӗтсе илчӗҫ. Отчетпа суйлав пухӑвӗнче ҫитменлӗхсем те палӑрчӗҫ. Артель уйрӑм продукцисем тӑрӑх, сӑмахран, кӑҫат, атӑ-пушмак туса кӑлармалли кварталти плансене тултарайман.

Ҫакна палӑртмалла: пуҫламӗш парторганизаци тата уйрӑм коммунистсем продукцин хӑйне ларакан хакне чакарассишӗн ҫителӗксӗр кӗрешеҫҫӗ. Пӗр центнер кӗҫҫе план тӑрӑх 273 тенкӗ тӑмалла пулсан, вӑл 520 тенке ларнӑ. Атӑ-пушмак мастерскойӗ хӑйӗн расходне витсе пыраймасть.

Пуҫламӗш парторганизаци секретарӗн отчетлӑ доклачӗ тӑрӑх тухса калакансем пӗтӗм ӗҫе XVIII партконференцин решенийӗсем тӑрӑх ҫӗнетсе урӑхлатма, куллен кирлӗ таварсем ытларах туса кӑларма тата продукцин хӑйне ларакан хакне чакарма кирли ҫинчен кӑтартса пачӗҫ.

И. КОРНИЛОВ.

Ялхуҫалӑхне ҫителӗксӗр ертсе пынӑ ҫӗрте

Ӗҫҫынни депутачӗсен Советски райсовет исполкомӗ колхозсене организаципе хуҫалӑх енчен тӗреклетес тӗлӗшпе ҫителӗксӗр ӗҫлет. Партипе правительство колхозниксене ӗҫшӗн хушса тӳлесси ҫинчен йышӑннӑ постановленине колхозниксемпе колхозницӑсем хушшинче ӑнлантарса парассине халичченех кирлӗ пек организацилемен.

Районри чылай колхозсем ҫуракине япӑх хатӗрленеҫҫӗ. Хӑшпӗр колхозсенче клевер тата пахча-ҫимӗҫ вӑрлӑхӗсем ҫитмеҫҫӗ. Колхозсем пӗр-пӗрин хушшинче вӑрлӑхсене улӑштарса ҫитермен. Вӑрлӑхсене сортласа тасатас ӗҫ ҫине те ҫителӗксӗр ҫаврӑнса пӑхаҫҫӗ.

Колхозсенче ялхуҫалӑх машинисем пурте юсавлӑ мар. Хӑшпӗр колхозсенче лаша кӳлмелли хатӗрсене колхозниксен аллине валеҫсе панӑ. Лаша кӳлмелли хатӗрсене тата ытти инвентарьсене юсаса хатӗрлесси те япӑх пулса пырать.

Райсовет исполкомӗ тата райҫӗрӗҫ пайӗ колхозсенче обществӑллӑ выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетес, фермӑсем валли выльӑхсем туянас тӗлӗшпе сахал интересленеҫҫӗ. Ҫавна пула районри чылай колхозсем ҫамрӑк выльӑхсене контрактацилеме пуҫӑнман. Районӗпе 650 пӑру выраннӗ 17 пӑру кӑна контрактациленӗ. Выльӑх-чӗрлӗх продуктисен заготовки районра уйрӑмах начар тӑрать. Государствӑна аш-какай тӑратмалли пӗрремӗш квартал планне 36 процент, сӗт-ҫу тӑратмалли плана 54 процент кӑна тултарнӑ. Ялсоветсен тата колхозсен руководителӗсем государство умӗнчи обязательствӑсене хӑйсем те вӑхӑтра тултарман тӗслӗхсем пур.

Колхозсемпе ялсенче политикӑллӑ-массӑллӑ ӗҫе анлӑн сарса пыманнине пула единоличник хуҫалӑхӗсене колхоза явӑҫтарасси питӗ ҫителӗксӗр пулса пырать. Районра единоличниксем 650 хуҫалӑх шутланаҫҫӗ, вӗсенчен пӗрремӗш кварталта 51 хуҫалӑха кӑна колхоза явӑҫтарнӑ.

Советски райсовет исполкомӗн ялхуҫалӑхне ертсе пырассине тӗпренех вӑйлатмалла.

А. АНТИПОВА.

Суйлавсен хроники

КУСЛАВККА. Районра пуҫламӗш парторганизацисем 26 шутланаҫҫӗ. Отчетпа суйлав пухӑвӗсем апрелӗн 25-мӗш тӗлне 19 организацинче пулса иртнӗ. Пухусем пысӑк активлӑхпа иртеҫҫӗ, пухура пулнӑ коммунистсенчен 95 проценчӗ пренире тухса каланӑ. Пренире тухса калакан юлташсем коммунистсен производствӑри авангардлӑ рольне ӳстересси, воспитани ӗҫне вӑйлатасси ҫинчен ытларах чарӑнса тӑраҫҫӗ.

* * *

ОКТЯБРЬСКОЕ. Партин пуҫламӗш организацисен ертсе пыракан оргӑнӗсен отчетпа суйлав пухӑвӗсем вӗҫленеҫҫӗ. Районра пуҫламӗш парторганизацисем 15 шутланаҫҫӗ. Халӗ 13 организацире отчетпа суйлав пухӑвӗсем пулса иртрӗҫ ӗнтӗ. Пуҫламӗш парторганизацисен секретарьне малтанхи хут суйланисем 8 ҫын.

* * *

ИЕПРЕҪ. Апрелӗн 21—22-мӗшӗсенче ВКП(б) райкомӗнчи пуҫламӗш парторганизацин отчетпа суйлав пухӑвӗ пулса иртнӗ. Партбюро ӗҫӗсем ҫинчен тунӑ отчетлӑ доклад тӑрӑх пренире 12 ҫын тухса каланӑ.

* * *

ШУПАШКАР. Шупашкар хулинче пуҫламӗш парторганизацисем мӗнпурӗ 101. Апрелӗн 25-мӗшӗ тӗлне 58 пуҫламӗш парторганизацисенче отчетпа суйлав пухӑвӗсем пулса иртнӗ. Ку таранччен пур пуҫламӗш парторганизацисенче те пухусем организованно иртнӗ. Анчах та, апрелӗн 24-мӗшӗнче ЧАССР Совнаркомӗ ҫумӗнчи топливо промышленноҫӗн Управленинчи пуҫламӗш парторганизацинче отчетпа суйлав пухӑвӗ пулман. Коммунист Ершов пухӑва пыман. Вӑл иртнӗ ҫулти отчетпа суйлав пухуне те ӳсӗрпе пырса пуху ирттерме чарнӑ пулнӑ. Ку ыйтӑва ВКП(б) горкомӗ сӳтсе-явать.

* * *

ИШЛЕЙ. Районра апрелӗн 10-мӗшпе 21-мӗшӗ хушшинче пур пуҫламӗш парторганизацисенче те отчетпа суйлав пухӑвӗсем пулса иртрӗҫ. Пуҫламӗш парторганизацисен ӗҫӗсене пурнне те ҫителӗклӗ тесе хакланӑ. Пуҫламӗш парторганизацисем 17 шутланаҫҫӗ пулсан, 11 организаци секретарьне унччен ӗҫленӗ юлташсенех суйланӑ.

Пухусем активлӑ иртрӗҫ. Пухӑва пынӑ коммунистсенчен пурте тенӗ пекех отчетлӑ докладсем тӑрӑх пренире тухса каланӑ. Ҫӗнӗрен суйланӑ секретарьсене малашнехи ӗҫе лайӑхлатма конкретлӑ сӗнӳсем парса хӑварнӑ.

* * *

ЕТӖРНЕ. Райсовет исполкомӗнчи пуҫламӗш парторганизацин отчетпа суйлав пухӑвӗ парторганизаци секретарӗн отчетлӑ докладне пысӑк активлӑхпа сӳтсе-яврӗ. Отчетпа суйлав пухӑвӗ комсомол организацине кирлӗ пек ертсе пыманнине, дисциплинӑна ҫирӗплетессишӗн, коммунистсен политикӑллӑ пӗлӳлӗхне ӳстерсе пырассишӗн ҫителӗксӗр кӗрешнине паллӑ турӗ. Ҫавӑн пекех тата ҫак отчетпа суйлав пухӑвӗ пуҫламӗш парторганизаци ҫамрӑк коммунистсемпе начар ӗҫленине, парти райкомӗ парторганизацине практикӑллӑ пулӑшу сахал панине кӑтартса хӑварчӗ.

Отчетпа суйлав пухӑвӗ отчет тӑрӑх тивӗҫлӗ решени йышӑнчӗ. Пуҫламӗш парторганизацин секретарӗ пулса ӗҫлеме П. Мешалкин, унӑн заместителӗ пулса ӗҫлеме Ф. Качергина юлташсене суйларӗ.

Ҫураки умӗн

Аччa сельповӗн правленийӗ ҫуракинче куллен кирлӗ таварсене уя тухса сутма палӑртнӑ. Таварсене 38 пин тенкӗлӗх уйӑрса хунӑ. Вӑл шутран сахӑр, конфеткӑсем тата прӗмӗксем 14 пин тенкӗлӗх, пируссем, махорка тата спичкӑсем 13 пин тенкӗлӗх тата ытти таварсем 11 пин тенкӗлӗх уйӑрса хунӑ.

С. ГРИГОРЬЕВ.

Ҫамрӑк коммунистсемпе ытларах ӗҫлемелле

Чӑвашдревпромсоюзри пуҫламӗш парторганизаци, иртнӗ вӑхӑтпа танлаштарсан, хӑйӗн ӗҫне чылаях лайӑхлатнӑ. Пӗрремӗш кварталта производствӑллӑ плана 100 процент ытларах тултарнӑ. Отчетлӑ тапхӑрта парторганизаци 2 комсомолеца парти членӗн кандидатне илнӗ. Кашни коммунистӑн порученисем пур. Бугров, Иванов, Безубиков, Виноградов, Водопьянов коммунистсем парти историне учебник тӑрӑх вӗренсе тухнӑ. Коммунистсем валли докладсемпе лекцисем ирттернӗ. Массӑллӑ агитаци ӗҫне та начар мар туса пынӑ. «Крестьянин» завод ҫумне ҫирӗплетнӗ агитаторсем аван ӗҫленӗ. Агитаци ӗҫне производствӑллӑ ыйтусемпе ҫыхӑнтарса пынӑ. Ҫавна пула завод хӑйӗн 1941 ҫулти пӗрремӗш квартал планне мартӑн 15-мӗшӗнче тултарнӑ.

Пуҫламӗш парторганизаци обществӑллӑ организацисене лайӑх ертсе пынӑ, стена хаҫатне йӗркеллӗ кӑларса тӑнӑ.

Калас пулать, пуҫламӗш парторганизацин ӗҫӗнче ҫитменлӗхсем те пур. Вӑл ҫитменлӗхсене пуҫламӗш парторганизацин отчетпа суйлав пухӑвӗнче докладчик тата пренире тухса калакансем тӗплӗн кӑтартса пачӗҫ.

Парторганизаци комсомол организацине ӗҫре пулӑшса, ертсе пырас тӗлӗшпе начар ӗҫленӗ. Парти членӗн кандидачӗ комсомол комитечӗн секретарӗ Водопьянов юлташ комитетра ҫителӗксӗр ӗҫлет.

Парти членӗн кандидачӗ Виноградов юлташ пуҫламӗш парторганизаци ҫамрӑк коммунистсем хушшинче начар ӗҫленине палӑртрӗ.

— Март уйӑхӗнчен вара,—тет вӑл,—пуҫламӗш парторганизацин секретарӗ те, унӑн заместителӗ те манпа калаҫса пӑхман. Вӗсем эпӗ мӗнле вӗренсе пынипе, эпӗ мӗнле кӗнекесем вуланипе пачах интересленмен.

Пренире тухса калакансем парти хула комитечӗ енчен пуҫламӗш парторганизацине ҫителӗксӗр пулӑшнине палӑртрӗҫ. Хула комитечӗнче ӗҫе отчетсене вӑхӑтра тӑратнӑ тӑрӑх ҫеҫ хаклаҫҫӗ. Анчах производствӑллӑ плансене мӗнле тултарса пыни вӗсене интереслентермест.

Отчетпа суйлав пухӑвӗ парторганизацин ӗҫӗсене малашне лайӑхлатса пымалли тивӗҫлӗ решени йышӑнчӗ. Пуҫламӗш парторганизацин секретарӗ пулса ӗҫлеме Ф. Безубиков юлташа суйларӗ.

Н. ЯШКОВ.

Парторганизаци ҫителӗксӗр ӗҫлене

СӖНТӖРВӐРРИ. Ҫак кунсенче «Социализм» артельти пуҫламӗш парторганизацин отчетпа суйлав пухӑвӗ пулса иртрӗ. Акатовпа Муравьева юлташсем пухӑва вӑхӑтра пыман пирки пуху 30 минута кая юлса уҫӑлчӗ. Ҫакӑ ӗнтӗ уйрӑм коммунистсен дисциплина ҫителӗксӗр пулнине кӑтартса парать.

Пуҫламӗш парторганизацин секретарӗ Курябин юлташ хӑйӗн отчетлӑ докладӗнче XVIII партконференцин решенийӗсене парторганизаци пурнӑҫа мӗнле кӗртсе пыни ҫинчен тӗплӗн каласа пама пултараймарӗ. Ҫавӑн пекех вӑл комсомол тата обществӑллӑ организацисене мӗнле пулӑшса ертсе пыни ҫинчен те ҫиелтен кӑна чарӑнса тӑчӗ.

Уйрӑм коммунистсем «ВКП(б) историйӗн кӗске курсне» вӗренес тӗлӗшпе кая юлнӑ. Костров тахҫантанпах учебникӑн 4-мӗш сыпӑкне вӗренет. Михайлов юлташ та 6-мӗш сыпӑка ҫитнӗ те чарӑннӑ. Муравьева юлташ пачах вӗренмест.

Пренире тухса калакансем XVIII партконференцин решенийӗсене пурнӑҫлассишӗн, ҫавнашкалах, артельти ӗҫ дисциплинине ҫирӗплетессишӗн ҫителӗксӗр кӗрешнине паллӑ турӗҫ.

— Пӗтӗм Союзри XVIII партконференцин решенийӗсене артель членӗсене ӑнлантарса парас ӗҫ начар. Решенисене ӑнлантарса парассине производствӑпа ҫыхӑнтарни пулмарӗ, — тесе кӑтартса пачӗ Петров юлташ.

Артелӗн сысна ферми пур. Вӑл фермӑра план тӑрӑх кӑҫалхи январӗн 1-мӗшне 40 сысна пулмалла пулнӑ пулсан, паян куна 10 сысна кӑна.

Артелӗн кӑҫал 7 гектар ҫинче пахча-ҫимӗҫсем лартса тумалла. Ку тарана ҫитсе те вӑрлӑхсем хатӗрлемен. Ялхуҫалӑх инвентарӗсем ҫук.

Отчетпа суйлав пухӑвӗ пуҫламӗш парторганизацин ӗҫне ҫителӗксӗр, тесе хакларӗ.

М. Я.

Решенисене пурнӑҫа кӗртнине тӗрӗслетпӗр

ВКП(б) Канаш райкомӗ юлашки вӑхӑтра йышӑннӑ решенисене пурнӑҫа кӗртнине тӗрӗслес тӗлӗшпе ытларах ӗҫлеме пуҫларӗ. Апрель уйӑхӗнче вӑл Катекри пуҫламӗш парторганизаци тата Асхвари кандидатсен группи парти Чӑваш Обкомӗн V пленумӗн решенийӗсене пурнӑҫа мӗнле кӗртнине тӗрӗслесе тухрӗ.

Тӗрӗсленӗ хыҫҫӑн ҫакӑ палӑрчӗ: пуҫламӗш парторганизаци секретарӗ Лубашкин, кандидатсен группин парторгӗ Иванов юлташсем Обком пленумӗн решенийӗсене ӑнлантарас ӗҫе колхозсем умӗнче тӑракан задачӑсене пурнӑҫлассипе ҫыхӑнтарман, колхозниксене ҫуракине лайӑх хатӗрленессишӗн кӗрешме мобилизацилемен. Ҫитӗнӳсемпе лӑпланнине пула ҫуракине хатӗрленесси сӳрӗкленнӗ. Колхозра ку таринччен те тулӑ, пӑри вӑрлӑхӗсене кондицине ҫитермен. Ялхуҫалӑх машинисем те пурте юсавлӑ мар, ҫамрӑк выльӑхсене кирлӗ пек пӑхмаҫҫӗ.

Асхвари кандидатсен группи ҫамрӑк коммунистсемпе комсомолецсем хушшинче ҫителӗксӗр ӗҫлет. ВКП(б) кандидачӗ Александров юлташ хӑйӗн пӗлӗвне ӳстерме тӑрӑшмасть. Уйрӑм коммунистсем (Трофимов, Никитин) государство умӗнчи обязательствӑсене тултарса ҫитермен.

ВКП(б) райкомӗн бюровӗ тӗрӗслӳ итогӗсене сӳтсе-явнӑ хыҫҫӑн Катекри парторганизаци секретарьне Лубашкин юлташа, Асхвари кандидатсен группин парторгне Иванов юлташа вӗсем Обком пленумӗн решенийӗсене пурнӑҫлассишӗн ҫителӗксӗр ӗҫленине кӑтартса пачӗ. Пленум решенийӗсене коммунистсен пухӑвӗнче сӳтсе-явнипех лӑпланнӑ, вӗсене кашни колхозник патне ҫитермен.

Нумай пулмасть парти райкомӗ Шаккӑлти территориллӗ парторганизаци пирки йышӑннӑ хӑйӗн решенине пурнӑҫа мӗнле кӗртнине тӗрӗслерӗ. Райком йышӑннӑ решенинче пуҫламӗш парторганизаци колхозсене ертсе пырас, пулӑшас тата коммунистсене воспитани парас тӗлӗшпе сахал ӗҫленине палӑртнӑччӗ. Халӗ ҫак парторганизаци хӑйӗн ӗҫне самаях лайӑхлатни курӑнать. Анчах ВКП(б) райкомӗ кӑтартнӑ ҫитменлӗхсене пурне те пӗтермен-ха. Парторганизаци комсомол организаци ҫине ҫителӗксӗр ҫаврӑнса пӑхать, единоличниксем хушшинче те сахал ӗҫлет. Ҫавна пула кунта коллективизаци кая юлса пырать.

Йышӑннӑ решенисене мӗнле пурнӑҫласа пынине тӗрӗслени организацин тата уйрӑм коммунистсен ответлӑхне ҫӗклеме, ҫитменлӗхсене пӗтерме пулӑшать. Парти организацисем, ҫакна яланах асра тытса, йышӑннӑ решенисене кулленех тӗрӗслесе тӑмалла. Ҫакна тума хушаҫҫӗ партин XVIII конференцийӗн решенийӗсем.

С. МИРОНОВ.

Вырӑссен трехлинейнӑй винтовки

(Шухӑшласа кӑларнӑранпа 50 ҫул ҫитнӗ тӗле)

1891 ҫулта апрелӗн 28(16)-мӗшӗнче вырӑс ҫарӗн вооруженине ҫӗнӗ винтовка йышӑннӑ, ӑна вырӑссен «трехлинейная винтовка образца 1891 г.» тесе ят панӑ. Унтанпа аллӑ ҫул хушши ӗнтӗ ҫак винтовкӑпа вырӑс ҫарӗнче пӗр улӑштармасӑр усӑ курнӑ, вӑл тата хальхи вӑхӑтчӗнех Хӗрлӗ Ҫар вооруженийӗнче пурӑнать. 1930 ҫулта кӑна кӑшт урӑхлатса ҫӗнетнӗ. Хӗрлӗ Ҫар боецӗсем ҫак винтовкӑпа граждӑн вӑрҫин фрончӗсенче ҫӗнтерӳ тунӑ, Хасан кӳлли патӗнче, Халхин-Гол шывӗ патӗнче, Маннергейм линине штурмланӑ чухне хӑйсене нихӑҫан тӗксӗмленми мухтавпа витрӗҫ.

Халиччен, XIX ӗмӗртен пуҫласа, ҫар хӗҫпӑшалӗн нихӑш образецӗ те пӗр улшӑнмасӑр ҫавӑн пек нумай вӑхӑт хушши тытӑнса тӑни пулман. Пӗр ҫакӑ кӑна 1891 ҫулта винтовкӑн чаплӑ образецне туни ҫинчен калать. Кунччен малтан вырӑс ҫарӗн стрелковӑй вооруженийӗ, противник вооруженийӗпе танлаштарсан, техника тӗлӗшӗнчен кайра тӑнӑ, ку вӑл уйрӑмах Крым кампанийӗ вӑхӑтӗнче хыттӑн палӑрнӑ. Крым кампанийӗн урокӗсем патша правительствине ҫара ҫӗнӗ йышши винтовкӑпа, ютҫӗршывсенчи чи лайӑх образецсенчен кайра тӑман винтовкӑпа хӗҫпӑшаллантарас ыйтусемпе ӗҫлеме хушнӑ. Вооружени пахалӑхӗ тӗлӗшпе ютҫӗршывсенчен юлас мар тесе, вырӑс ҫарне кунччен малтан кӗске вӑхӑт хушшинчех ҫӗнӗ образецлӑ винтовкӑсемпе (1856, 1866, 1869, 1870 ҫ. ҫ.) темиҫе хутчен те хӗҫпӑшаллантарнӑ.

1877—78 ҫулсенче вырӑссемпе туркӑсем хушшинче пулнӑ вӑрҫӑра Россия ҫарӗн вооруженийӗнче унчухнехи вӑхӑтшӑн пачах ҫӗнӗ образецлӑ винтовка—Бердан винтовки, ҫавӑн пекех тата кивелсе ҫитнӗ, 1869 ҫулти образецлӑ винтовка пулнӑ. Анчах ҫара ҫӗнӗ винтовкӑпа хӗҫпӑшаллантарасси пит ерипен пулса пынӑ. Кунсӑр пуҫне, салтаксем пит инҫетрен пеме хӑнӑхассинчен тата ҫавна май вӗсем патронсене ытлашши пӗтерессинчен хӑраса, вырӑс ҫарӗн пӑшалӗсене инҫете пеме чаракан прицелпа туса йӗркеленӗ (1869 ҫулти винтовка—600 утӑм, Бердан винтовки—1.500 утӑм таран пеме пултарнӑ). Ҫакна пула ҫӗнӗ хӗҫпӑшалӑн чи лайӑх енӗсенчен пӗринпе — дальнобойноҫпа — усӑ курман. Ҫакӑ вӑл Турци ҫарне вооружени тӗлӗшӗнчен вырӑс ҫарӗнчен маларах тӑма май панӑ.

Винтовкӑн перес хӑвӑртлӑхне ӳстерес тӗлӗшпе малалла та ӗҫлесе пыни магазинлӑ пӑшал тӑвасси патне илсе пынӑ. Малтанхисемпе, пӗр зарядлӑ пӑшалсемпе танлаштарсан, магазинлӑ винтовкӑсем тӳрех темиҫе патронпа авӑрланма пултарнӑ. Ҫак йышши пӑшалсене 80-мӗш ҫулсен пуҫламӗшӗнче лайӑх тесе хакланӑ. Ҫарсенче, пуринче те тенӗ пекех, вооруженири винтовкӑсене урӑхлатса, магазинлӑ винтовкӑсем тӑвас тӗлӗшпе ӗҫлеме пуҫланӑ. Тӗтӗмсӗр тар шухӑшласа кӑларни ҫав ҫулсенчех хӗҫпӑшал техникине малалла аталантарма, пӗчӗк калибрлӑ винтовкӑсем ҫине куҫассине пурнӑҫлама май панӑ. Калибра пӗчӗклетни мӗнле вырӑн йышӑнса тӑни ҫакӑнтан та курӑнать: ҫапла тунипе винтовкӑн баллистически пахалӑхӗсем, вӑл шутра—тӗл пересси те лайӑхланнӑ, винтовкӑн тата патронсен йывӑрӑшӗ те пӗчӗкленнӗ.

Тӗтӗмсӗр тарпа усӑ курни пенӗ чухне стрелоксене тӗтӗмрен кӑна, винтовкӑна тасамарлатакан нагартан кӑна хӑтарнӑ, вӑл тата хӗҫпӑшалӑн вӑйне чылаях ӳстерме те май панӑ. Вара ҫӗнӗ йышши магазинлӑ винтовкӑсем, тӗтӗм кӑларман тарпа тултарнӑ патронсемпе авӑрламалли, тӗл тата инҫете перекен, пӗчӗк калибрлӑ винтовкӑсем тӑвас задача тухса тӑнӑ. Вырӑс ҫарӗнчи ҫӗнӗ винтовкӑн паллӑ конструкторӗ Сергей Иванович Мосин пулнӑ.

С. И. Мосин 1849 ҫулта ҫуралнӑ. Кадетски корпусран вӗренсе тухнӑ хыҫҫӑн вӑл Михайловскри артиллери училищине кӗнӗ, унта кӗске вӑхӑт хушши стройра пулнӑ хыҫҫӑн Михайловскри артиллери академине вӗренме кӗме экзаменсем панӑ. 1875 ҫулта академирен вӗренсе тухнӑ. С. И. Мосина Тула хулинчи оружейнӑй заводра мастерской начальникӗ пулса ӗҫлеме янӑ.

Заводра ӗҫленӗ чухне С. И. Мосин хӗҫпӑшал ӗҫне ҫавтери юратнӑ тата конструкторӑн тӗлӗнмелле талантне кӑтартнӑ. Магазинлӑ винтовка тӑвас шухӑш ӑна пӗтӗмӗшпех ҫавӑрса илнӗ. Вӑл пӑшал прикладӗнче вырнаҫтарса лартмалли тата 8 патрон шӑнӑҫакан питех те чаплӑ магазин шухӑшласа кӑларнӑ. 1883 ҫулта Мосин системин винтовкине офицерсен стрелковӑй шкулӗнчи комиссине тӑратнӑ, унта магазинлӑ пӑшалсене тӗрӗслесе пӗлнӗ. Тӗрӗслесе пӑхни винтовкӑн механизмӗсене кӑштах юсаса ҫӗнетмеллине кӑтартнӑ. Мосин хӑйӗн пӑшалне вӗҫне ҫитиех туса ҫитерес тӗлӗшпе ӗҫлеме тытӑннӑ. 1885 ҫулта ҫӗнӗрен тӗрӗслесе пӗлсен лайӑх пахалӑхлӑ пулни курӑннӑ. Ҫакӑн хыҫҫӑн вара Мосин системин винтовкисене йышлӑн туса кӑларма тата вӗсене, анлӑн тӗрӗслесе пӗлме, войскӑсене ярса пама йышӑннӑ. 1886 ҫулта тӗрӗслесе пӗлнисен результачӗсем конструктора кӑштах пӑшӑрхантарнӑ. Хӑшпӗр условисенче пенӗ чухне винтовкӑн ҫитменлӗхсем пурри (усӑ растворта патрон капсюлӗ тивсе кайни) палӑрнӑ. Мосин ҫине тӑрса ӗҫлеме тытӑннӑ та ҫав ҫитменлӗхе часах пӗтернӗ.

Пӗчӗк калибрлӑ (3,15 линиллӗ) винтовка тӑвас тӗлӗшпе вӑл 1887 ҫултан пуҫласа ӗҫлеме тытӑннӑ. 1888 ҫулта комисси ҫӗнӗ пӑшала ырланӑ, анчах та затвора французсен Лебель винтовкин пек тума сӗннӗ (ку винтовкӑна ҫав вӑхӑтра шухӑшласа кӑларнӑ пулнӑ). Техникӑллӑ йывӑрлӑхсемсӗр пуҫне талантлӑ конструктор ытти енӗпе те чылай йывӑрлӑхсемпе тӗл пулнӑ. Ҫар министерстви магазинлӑ винтовкӑна вооруженине кӗртме васкаман кӑна мар, тата ун ҫине пачах урӑхла пӑхнӑ, вӑл: «эпир пӗр зарядлӑ винтовкӑпа та вӑйлӑ пулса тӑратпӑр, Хӗвеланӑҫ пирӗншӗн указ мар», тенӗ, кунсӑр пуҫне вӑл тата акӑ мӗнрен хӑранӑ: магазинлӑ винтовкӑсемпе хӗҫпӑшаллантарсан патронсем ҫитмӗҫ, мӗншӗн тесен салтаксем «ытлашши часрах» пеме пуҫлӗҫ, тесе шутланӑ. Ҫакӑ вӑл пачах тӗрӗс мар шухӑшсем, хамӑр ҫӗршыври изобретательсем ҫине шанмасӑр пӑхни пулнӑ. Кунта ҫакна кӑтартмалла: ҫар пӑшалӗсен кунччен малтанхи системисем пурте ютҫӗршывсенчи пулнӑ.

Мосин, йывӑрлӑхсем пур пулин те, ӗҫлеме чарӑнман, вӑл хӑйӗн тӗп тӗллевне—вырӑс ҫарӗн вооруженине лайӑхлатассине ҫине тӑрса пурнӑҫлама тӑрӑшнӑ. Магазинлӑ винтовкӑпа пӗрлех вӑл тата пӗр зарядлӑ—3 линиллӗ калибрлӑ винтовка туса кӑларнӑ. Ҫак калама ҫук пысӑк ӗҫе вӑл урӑх мӗнле те пулин тӗллевпе мар, хӑйӗн тӑван ҫӗршывӗн интересӗсемшӗн туса пынӑ. Вӑл ҫак фактран та лайӑх курӑнать: Рикте фирми Мосин винтовкин конструкцийӗпе усӑ курма автор правине 600.000 франкла сутӑн илме сӗннӗ, анчах Мосин ҫак сӗнӗве йышӑнман.

1890 ҫулта тӗрӗслесе пӗлме Бельги оружейникӗн Наганӑн винтовкине тӑратнӑ. Ҫав винтовкӑн магазин конструкцине майлӑ тунӑ пулнӑ, вӑл ӑнӑҫлӑн та хӑвӑрт авӑрлама май панӑ. Анчах ытти детальсем, сӑмахран, затвор, Мосин винтовкинчен кайра тӑнӑ. Мосин ҫав конструкципе паллашнӑ, «серединнӑй» текен магазин лайӑхрах пулса тӑнине палӑртнӑ та, ҫӗнӗ типлӑ винтовка тӑвас тӗлӗшпе ӗҫлеме тытӑннӑ. Ӑна Ораниенбаум хулинче офицерсен стрелковӑй шкулӗн мастерскойӗнче ӗҫлеме ирӗк панӑ. Вӑл мастерской начар сарай пекскер кӑна пулнӑ, оборудованийӗ тата инструментсем те пит начар пулнӑ. Мосина хӑйӗн ӗҫӗнче полковник Петров тата штабс-капитан Севостьянов туса хатӗрленӗ ҫӗнӗ йышши патронпа усӑ курмалла тӑвассине шута илме хушнӑ, стволне Роговцев полковник конструкцийӗнне лартма тата магазин тӗлӗшпе Наган системи ҫине ытларах ҫаврӑнса пӑхма хушнӑ. Ҫавӑн пек йывӑр условисенче те конструкторӑн ролӗ хӑйӗн вырӑнне йышӑннӑ: Мосин задачӑна пӗлсе татса панӑ, 1890 ҫулта тӗрӗслесе пӑхсан, унӑн винтовки Наган винтовкинчен лайӑхрах пулни курӑннӑ. Ҫакна калас пулать: вӑл вӑхӑтра малта пыракан пур ҫӗршывсенче те вооруженине магазинлӑ винтовкӑсене йышӑннӑ пулнӑ, апла пулин те ҫар министерстви «скорострельност сиенлӗхӗ» ҫинчен ҫав-ҫавах шухӑшлама пӑрахман, вӑл танлаштарса пӑхма пӗр вӑхӑтрах Мосинӑн пӗр зарядлӑ пӑшалне те тӗрӗслесе пӗлме хушнӑ.

1891 ҫул пуҫламӗшӗнче ҫӳлте асӑннӑ образецсене пӗр-пӗринпе танлаштарса анлӑн тӗрӗслесе пӑхнӑ. Комисси магазинлӑ винтовкӑсем пӗр зарядлӑ винтовкӑсенчен малти вырӑнта тӑнине палӑртнӑ, анчах ҫав магазинлӑ винтовкӑсен икӗ образецӗнчен Наган образецне йышӑнмалла тунӑ, унӑн образецӗшӗн 14 ҫын сасӑланӑ, Мосин образецӗшӗн 10 ҫын. Анчах пӗр винтовки тепӗр винтовки умӗнче лайӑхрах пулса тӑни ҫинчен комиссире ҫирӗппӗн татса паман. Образецсене тӗплӗнтерех тӗрӗслесе вӗренни Мосин винтовкин устройстви ҫӑмӑлтарах пулнине, ӑна туса кӑларма производствӑра та хӑвӑртрах вӗренсе ҫитме май пуррине кӑтартнӑ. Ҫак шухӑшсем юлашкинчен Мосин винтовкинех йышӑнмалла тӑвасси патне илсе пынӑ, 1891 ҫулти апрелӗн 28(16)-мӗшӗнче вӑл винтовкӑна вырӑс ҫарӗн вооруженине йышӑннӑ, ӑна «трехлинейная винтовка образца 1891 г.» тесе ят панӑ.

Тӗрӗссипе винтовкӑна Мосин ятне памалла пулнӑ. Вӑл «ятсӑр» тӑрса юлни патша правительстви хамӑр ҫӗршыври изобретательсем ҫине киревсӗррӗн пӑхнинчен килнӗ. Ҫакӑн пек деталь питех характерлӑ пулса тӑрать: винтовкӑна «русская трехлинейная» тесе ят пама сӗннӗ, анчах Александр III «русская» тенӗ сӑмаха хуратса пӑрахнӑ. Конструктор ҫине мӗнле пӑхни ҫакӑнтан та аван курӑнать. Нагана, унран хӑшпӗр пӗчӗк детальсене пӑхса илнӗшӗн, 200.000 тенкӗ тӳленӗ. Мосин вара темиҫе ҫул хушши тӑрӑшса ӗҫленӗшӗн мӗнпурӗ те 30.000 тенкӗ преми кӑна илнӗ.

Изобретателӗн — патриотӑн тата вӗҫӗмсӗр тӑрӑшса ӗҫленӗ С. И. Мосинӑн историйӗ питех те паллӑ пулса тӑрать. Вӑл палӑртнӑ тӗллеве пурнӑҫа кӗртес тӗлӗшпе ҫине тӑрса ӗҫлени, пӗтӗм вӑйран тӑрӑшса ӗҫлени, хӗҫпӑшал техникинчи мӗнпур ҫӗннипе творчествӑллӑн усӑ курни—Хӗрлӗ Ҫар конструкторӗсемшӗн пример пулса тӑнӑ, вӗсен тава тивӗҫлӗ ӗҫӗсене Партипе Правительство пысӑккӑн хакланӑ, вӗсен ячӗсене Совет Союзӗнчи ӗҫҫыннисем лайӑх пӗлсе тӑраҫҫӗ. Совет ҫӗршывӗ хӑйӗн изобретателӗсене, социализмлӑ тӑван ҫӗршывӑн хуҫалӑхпа ҫар хӑватне вӑйлатас ӗҫе хӑйсен вӑйӗсемпе пӗлӳне хаваслӑн паракан изобретательсене хаклама пӗлет.

РСФСР наукӑпа техникӑн тава тивӗҫлӗ деятелӗ, артиллери генерал-майорӗ

А. БЛАГОНРАВОВ.

МАСТЕР—ПРОИЗВОДСТВАРА ТУЛЛИ ПРАВĂЛЛĂ РУКОВОДИТЕЛЬ

„...пирĕн предприятисенче йĕркелĕх туса хурас, ĕçе тĕрĕс организацилес тата технологи процесĕн çирĕп дисциплинине тăвас ĕçре мастерсем пысăк вырăн йышăнса тăма тивĕç" (Г. М. МАЛЕНКОВ).

☆

Партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ промышленносçлă предприятисем умне хăйсене панă плана çирĕп график тăрăх йĕркеллĕн, кашни кун, кашни сменăра тата кашни станок çинче тултарса пырас задачăна лартрĕ.

Çак хисеплĕ задачăна пурнăçласа пырас тĕлĕшпе мастерсем пысăк вырăн йышăнса тăма пултараççĕ. Ун пирки партконференци решенинче çапла çырнă: «Мастер производствăн хăйне шанса панă участокĕнче тулли правăллă руководитель, технологи дисциплинине пăхăнса ĕçлессишĕн тата производство заданине пур показательсем тăрăх та тултарассишĕн пĕтĕмĕшпех ответ тытакан руководитель пулса тăмалла».

Паян эпир смена мастерĕсем хăйсем мĕнле ĕçлесе пыни çинчен каласа панине пичетлетпĕр.

В. ОРЕШНИКОВ

Çĕмĕрлери древкомбинатри 1-мĕш номерлĕ цехри смена мастерĕ

Мастерăн нумай пĕлмелле

Производствăра мастер пысăк вырăн йышăнса тăрать. Плана тултарса пырасси, ĕç тухăçлăхне хăпартасси, продукцин хăйне ларакан хакне йӳнетесси чылай чухне мастертан килет. Çав ĕçсене ăнăçлăн туса пырас тесен, мастерăн хăйĕн участокĕнчи производство процесне лайăх пĕлмелле. Урăхла каласан, мастерăн пысăк пĕлӳллĕ, культурăллă çын пулмалла.

Мастер мĕнле пысăк вырăн йышăнса тăни çинчен XVIII партконференцинче Маленков юлташ та лайăх каласа пачĕ. «Пирĕн предприятисенче йĕркелĕх туса хурас, ĕçе тĕрĕс организацилес тата технологи процесĕн çирĕп дисциплинине тăвас ĕçре мастерсем пысăк вырăн йышăнса тăма тивĕçлĕ», тенĕ Маленков юлташ.

Мĕнле пурнăçласа пыратпăр-ха эпир çакна? Кун пирки эпĕ çакна калама пултаратăп: партконференци хыççăн пирĕн ĕçре чылай улшăнусем пулчĕç. Рабочисен ĕç вырăнне тĕрĕс организациленĕ май оборудованисемпе туллинреххĕн усă курма пуçларăмăр. Сменăра кашни рабочи хăй нормине тултарса ĕçлеме вĕренсе çитрĕ. Материалсем парса тăрасси те лайăхланчĕ. 1-мĕш квартал планне эпир 112 процент тултартăмăр.

Хамăн ĕç кунне те тĕрĕсрех организацилесе, унпа рационально усă курма пуçларăм. Халĕ эпĕ ĕçе яланах пĕр сехет малтан пырса, паян ĕçлеме уйăрнă материалсемпе оборудованисене смена пуçланиччен малтан пăхса тухатăп. Çитменлĕхсем пулсан, вĕсене хăвăртрах пĕтерме мерăсем йышăнатăп. Ĕç вăхăтĕнче эпĕ яланах рабочисем хушшинче, уйрăмăнах хăш участокра ĕç начартарах, çавăнта ытларах пулатăп. Смена пĕтнĕ хыççăн вара производствăллă канашлу пухатпăр. Унта тĕрлĕ ыйтусем — çитменлĕхсем çинчен те, паха опытсем çинчен те сӳтсе яватпăр.

Хамăн пĕлĕве ӳстерессишĕн эпĕ кулленех тăрăшатăп. Ку тĕлĕшпе мана уйрăмăнах техникăллă литература вулани нумай пулăшать.

Партконференци решенийĕсене пурнăçласа пынă май эпир чылай ĕçсем тума пултартăмăр. Çапах та пирĕн çитменлĕхсем çук мар-ха. Çурса хатĕрлеме йывăççем çителĕксĕр пулаççĕ, хăш чухне 3—4 сĕртен пухма лекет, ĕç вăйĕ те çитмест. Çаксене пула вара уйрăм кунсенче манăн смена плана тултараймасть.

Вичĕ рами те туллин ĕçленĕ чухне обрезной станок çурнă материалсене вакласа çитерейместь. Çакă та чăрмав тăвать.

Çитменлĕхсене вăхăтра пĕтерни ĕç тухăçлăхне ӳстерме, плана йĕркеллĕн тултарса пыма пулăшать. Çавăнпа та çитменлĕхсене пĕтерес ыйту çине мастерăн çеç мар, цех администрацийĕн те ытларах çавăрнса пăхмалла.

М. МАКАРОВ

„Большевик" заводри паросиловой хуçалăхăн сменăри теплотехникĕ

Çирĕп йĕрке тунă хыççăн

Партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕнче Маленков юлташ предприятисенчи çитменлĕхсем çинчен питех те тĕрĕс каларĕ. Çав çитменлĕхсем пирĕн заводра та пулнă. Уйрăмăнах паросиловой хуçалăхра пысăк çитменлĕхсем хытă палăрнă.

Фактсем куç умĕнчех. Пĕррĕмĕш кварталта эпир чи пысăк предприятисене—«Большевик» заводпа комбината кирлĕ чухлĕ энерги парса тăрайман. Сăлтавĕ çакăнта — паросиловой хуçалăхра оборудованисем япăхма пуçланă, хурансем тасамарланнă.

Партин XVIII конференцийĕ хыççăн эпир хамăр патăрта оборудованисемпе тĕрĕс усă курассине йĕркелерĕмĕр. Хурансене тасатнă. Кашни хурана график тăрăх тĕплĕн тата трубасене металл патне çитиччен тасатма пуçларĕç. Рабочисен ĕç вырăнĕсем те урăхланчĕç, кашни рабочи хăй ĕçлесе тăракан вырăна тирпейлĕ тытма, яланах тасатса тăма пуçларĕ.

Халĕ смена улшăннă чухне рабочисем ĕç вырăнĕ çине ытларах çавăрнса пăхаççĕ, тĕплĕн тасатнă хыççăн кăна йышăнаççĕ.

Калас пулать, пирĕн ĕçре чылай улшăнусем пулса иртрĕç. Çав улшăнусем предприятисен ĕçне лайăхлатса пыма пулăшаççĕ. Халĕ ĕнтĕ эпир комбината та, хамăр завода та, рабочисен поселокне те пăс, электроэнерги çителĕклĕ таран, график тăрăх парса тăратпăр.

Эпир яланах хальхи пек ĕçлеме пултаратпăр, çапла ĕçлемелле те. Ку енĕпе комбинатăн пире йĕркеллĕн вутă парса тăмалла. Хăшпĕр чухне çапла та пулать, вутă кирлĕ, ыйтатăн комбинатран, анчах вăл кирлĕ вăхăтра вутă тăратмасть.

Тепĕр çитменлĕх вăл—центробежнăй питательнăй насоссен вăйĕ пĕчĕкки. Пирĕн условире вăл насоссен вăйĕ ытларах пулмалла. Ун чухне пур цехсене те, поселокри çуртсене те кирлĕ чухлĕ пăс, электроэнерги парса тăма пултаратпăр.

А. БАЙНЯШЕВ

Çĕмĕрлери древкомбинатри 3-мĕш номерлĕ цехри смена мастерĕ

Тухăçлăн ĕçлеме мĕн чăрмантарать?

Манăн сменăра пĕтĕмпе 52 рабочи. Вĕсенчен çурри ытла станоксем çинче ĕçлеççĕ. Станоксем çинче ĕçлекенсенчен нормăна тултарса пыраймannисем, техникăна пĕлсе çитменнисем çук. Пар вĕсене кирлĕ таран материал тата энерги, вара вĕсем кашниех хăйсене панă нормăсене иртерсе тултарма пултараççĕ. Акă, хăшпĕр тĕслĕхсем.

Алексеева юлташ сверлильнăй станок çинче ĕçлет. Вăл çав станок пайĕсене тахçанах вĕренсе çитнĕ. Норма тăрăх унăн кашни кун пуканăн малти урисене 550 штука шăтармалла, вăл 1000—1200 штука шăтарать. Шлифовальщица Шигашова юлташ пуканăн хыçалти урисене 612 штука якатас вырăнне 700 штука якатать. Бакланов, Хуморов, Чимрова, Герасимова т. ыт. юлташсем те нормăсене 140—200 процент тултарса ĕçлеççĕ. Вĕсен ĕçĕнче брак е япăх пахалăхлă продукци кăларнă тĕслĕхсем нихçан та пулмаççĕ.

Çакăнтан ĕнтĕ манăн смена хăйне панă заданине ăнăçлăнах тултарса пыма пултарни уççăнах курăнать. Анчах кулленех ĕçре эпир ăна курмастпăр. Чăнах та хăшпĕр кунсенче эпир хамăр плана 120—130 процент тултаратпăр, тепĕр чухне вара ку цифра пачах каялла чакать. Мĕнрен килет-ха ку?

Чăн малтанах—пире кирлĕ чухлĕ чĕртавар парса тăмаççĕ. Куншăн сушильнăй цех айăплă. Чĕртавар çитмен пирки эпир хăшпĕр кунсенче простойсем тăватпăр. Уйрăм станоксем кунĕ-кунĕпе ĕçлемесĕр лараççĕ. Пукансен ларчĕкĕсем валли тата ещĕксем валли детальсем çителĕксĕр панă пирки станочниксем усăллă вăхăта хăйсем ĕçлемелле мар вырăнта ĕçлесе ирттереççĕ, пирĕн станоксем простой тăваççĕ.

Акă, апрелĕн 17-мĕшне илсе пăхар. Смена ку кун хăйĕн ĕçне вăхăтра тытăнаймарĕ. Чĕртавар пулман пирки станочник Буралкин пĕр сехет кая юлса ĕçлеме пуçларĕ. Герасимовăпа Анисимова юлташсем кунĕпех тĕрлĕ çĕрте ĕçлесе çӳрерĕç, вĕсен станокĕсем ахаль ларчĕç.

Сушильнăй цехăн типĕтнĕ материалсене пире пырса памалла. Анчах апрелĕн 17-мĕшĕнче чылай материалсене хамăрăн кайса йăтса килмелле пулчĕ. Çапла вара ку кун эпир уйрăм детальсем тăвас енĕпе графика хытах пăсрăмăр.

Сăмах майĕн тата чĕртаварсен, материалсен пахалăхĕ çинчен те каламалла. Сушильнăй цех пахалăхшăн сахал кĕрешет. Акă тĕслĕх: апрелĕн 17-мĕшĕнче пире вăл пуканăн хыçалти урисене 1300 штука, малти урисене 1200 штука панă, вĕсенчен юрăхлисем пĕтĕмпе те 600 штука çеç пулнă.

Эпир хамăра панă плана график тăрăх кашни кун, кашни станок çинче тултарса пыма пултаратпăр, рабочисен хастарлăхĕ пысăк, вĕсем пурте ăмăртса ĕçлеççĕ, чĕртавар çеç çителĕклĕ кирлĕ.

М. ЯКОВЛЕВ

Çĕмĕрлери „Труженик" заводри дровошорстнăй цехри смена мастерĕ

Оборудованисемпе туллин усă курассишĕн

Партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕнче Маленков юлташ: «промышленносçлă предприятисенче тата чугунçулсем çинче оборудованипе пĕтĕмĕшпех тата тĕрĕс усă курни, инструментпа, чĕртаварпа, материалсемпе, топливăпа, электроэнергипе типтерлĕ усă курни кирлĕ», терĕ.

Пуриншĕн те паллă ĕнтĕ, оборудованисемпе, чĕртаварпа, топливăпа ăнăçлăн усă курнă çĕрте ĕç лайăх пырать. Кăна эпĕ хамăр ĕçри примерсемпе çирĕплетсе пама пултаратăп.

Пирĕн дровошорстнăй цехра малтанах, çĕнĕ çул пуçлансан, хăшпĕр станоксем энерги пулман пирки ĕçлемесĕр ларнă, простойсем тунă. Çавна пула вара ку цех хăйĕн планне тултарса пыраймăн.

Иккĕмĕш кварталта ĕç лайăхланса пыма пуçларĕ. Оборудованисемпе, чĕртаварпа тĕплĕреххĕн усă курма пуçларăмăр. Эпир халь 6 станокпа ĕçлетпĕр. Манăн смена кунне 4.750 килограмм стружка туса кăларас вырăнне 6.500 — 7.200 килограмм таран туса кăларать. Ку вăл 7 станок норми пулать. Кашни станочник хăйĕн нормине ирттерсе тултарать. Волкова, Константинова юлташсем кулленех икшер норма параççĕ. Социализмлă ăмăртупа стахановла движени сарăлсах пырать. 20 кунхи плана манăн смена 120 процент ытла тултарчĕ.

Çак результат вăл оборудованисемпе туллин усă курса пĕр простой тумасăр ĕçленĕ май пулнă. Чĕртаварпа пĕлсе тата тĕрĕс усă куратпăр. Учет ĕçне те юлашки вăхăтра начар мар организацилерĕмĕр.

Фанера тăвакан цехра пачах урăхла картина. Ку цех хăйĕн планне нихăш уйăхра та тултарса пыраймасть. Мĕншĕн? Цехра икĕ пресс, икĕ лущильнăй станок т. ыт. оборудованисем те пур. Вĕсенчен çурри çеç ĕçлет. Лущильнăй станокпа пресс чылай вăхăт хушши ĕçлемесĕр ларчĕç. Паллах, вĕсене юсаса ĕçе яма май пулнă, анчах кунти руководительсем вĕсем çине кирлĕ пек çавăрнса пăхман.

Ку цехра пăс пулман пирки те простойсем нумай пулаççĕ. Çитменнине тата сушильнăй цех та материалсене кирлĕ чухне типĕтсе памасть, ĕçе тытса тăрать.

Çак асăннă çитменлĕхсем производство планне тултарма хытă чăрмантарнă, чăрмантараççĕ те. План тăрăх цехăн 1100 лист фанера туса кăлармалла пулнă пулсан, вăл пĕтĕмпе те 400—600 лист çеç кăларнă.

Юлашки вăхăтра цехра ĕç кăштах лайăхланни курăнать. Халь икĕ пресне те ĕçе янă. Çапах та график çителĕклĕх пурнăçланса пымасть-ха, хăшпĕр чухне прессем халĕ те простой тăваççĕ.

Станоксемпе, чĕртаварпа кирлĕ пек усă курни плана ытлашшипех тултарма май парать. Рабочисен ĕçлес хастарлăхĕ пысăк, вĕсене кирлĕ чухлĕ материал, услови туса парсан, хăйсен нормисене тултарма мар, темиçе хут ирттерсе тултарма пултараççĕ.

Н. ЗАМЯТИН

„Большевик" заводри смена мастерĕ

Лайăхрах ĕçлеме пуçларăмăр

Манăн смена график тăрăх куллен 7.930 килограмм экстракт туса кăлармалла. Кăна валли пирĕн 217,3 кубометр вутă вакласа вĕтетсе диффузорсем çине тултармалла, çав вутăран 315 кубометр диффузиллĕ сĕткен тумалла.

Мĕнле ĕçлетпĕр-ха эпир? Январьпе февраль уйăхĕсенче плана тултарса пыраймăн. Ун чухне тăтăшах технологиллĕ процесс пăсăлса тăнă, график тăрăх ĕçлеймен, чылай чухне простойсем пулнă. Ку вăл производствăна пăс çителĕклĕ таран парса тăманнинчен килнĕ.

Мартăн иккĕмĕш çурриуйăхĕнче пăс парассине лайăхлатнă май ĕçре улшăнусем пулма пуçларĕç, юлашки вăхăтра эпир çирĕп график çине куçрăмăр. Халь кашни сменăра 8,5—9,5 тонна экстракт кăларса, кулленхи плана 110—120 процент таран тултарса ĕçлетпĕр.

Çак мероприятисем вĕсем пирĕн коллектив Пĕтĕм Союзри XVIII партконференци йышăннă решенисене пурнăçласа пыма тытăннине кăтартса параççĕ. Анчах, ман шутпа, тунă ĕçсем çителĕксĕр-ха, унпа эпир ним чухлĕ те мухтанма пултараймастпăр.

Экстракт пулмалли юман сĕткенĕсене вĕретекен трубасенчен чылайĕшĕсем япăхса кайнă, кивелсе шăтнă. Çавна пула экстракт ахаль çĕре юхать.

Единоначали çинчен пĕрик сăмах. Мастерăн производствăри ролĕ пысăк. Ун пирки XVIII партконференцинче Маленков юлташ лайăх каласа пачĕ.

Мастерпа калаçса татăлмасăрах унăн сменинче ĕçлекенсене урăх çĕре куçарни ĕçре пысăк чăрмав тума, мастерăн авторитетне чакарма пултарать. Анчах кун пек тĕслĕхсем пирĕн заводра та пур-ха. Хăшпĕр чухне производство заведующийĕ смена мастерĕнчен ыйтмасăрах выпарщиксене урăх çĕре куçарнисем халĕ те пулкалаççĕ.

Хальхи вăхăтра манăн смена коллективĕ Май уявне çитĕнӳсем тунипе кĕтсе илес тесе социализмлă ăмăртăва сарса пырать. Рабочисем пурте нормăсене тултарса ĕçлеççĕ, вĕсенчен стахановецсем 70 процент ытла.

Кĕçех акана тухмалла пулать...

Акă. Юр васкаса ирĕлет. Колхозри контрольнăй пост членĕсем ирхине те, кăнтăрла та, каçхине те уйхире тухса пăхаççĕ: юр халех кайса пĕтет-и, çĕр мĕнле типсе пырать.

Паян ирхине каллех колхоз председателĕ Петр Семеновпа контрольнăй постăн ытти членĕсем—1-мĕшпе 2-мĕш бригадăсен бригадирĕсем — Артемьев тата Иванов, звеньевой Степанов юлташсем уйхиртен таврăнчĕç.

— Кĕçех акана тухмалла пулать. Юр ирĕлсе пĕтнĕ вырăнта çĕр хăвăрт типсе пырать. Çанталăк çакăн пекех тăрсан тепрер кунтан клевер акма тухатпăр...

Колхоз председателĕ Петр Семенов кăçалхи çуракине ăнăçлăн тата кĕске срокра ирттерессе шанса тăрать. Сăлтавĕ пур: колхоз çуракине аван хатĕрленсе çитнĕ, тепĕр енчен—ялхуçалăх культурисен тухăçлăхне тата выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхне ӳстернĕшĕн ĕçшĕн хушса тӳлемелле туни колхозниксен хастарлăхне темиçе хут вăйлатрĕ.

Кăçал çанталăк условийĕ кирек мĕнле пулсан та вăйлă тухăçлă тырпул туса илес тесе колхозниксем пĕтĕм вăя хурса ĕçлерĕç. Пур çĕрте те ĕç вĕресе тăчĕ. Удобренисем нумай хатĕрлерĕç: азотлă сульфат аммоний 7 тонна, калий тăварĕ 4,5 центнер кӳрсе килнĕ; 3300 лав тислĕк, 18 лав юшкăн кăларнă, кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ 1,3 тонна, кĕл 45 центнер пухнă. Вăрлăхсене ик-виç хут та сортланă, ясмăк 6 гектар, пăрçа 10 гектар çине акмалăх алă та суйланă.

Колхозра икĕ бригада. Вăл бригадăсене звеносене уйăрнă, кашни звенора 10-шар çын. Иртнĕ çулсенче те колхозра звеносем пулнă, анчах вĕсем хăйсен тивĕçлĕ вырăнне йышăнса тăрайман. Кăçал ку звеносен ĕçĕсем пачах урăхла пулаççĕ. Кашни звено 3—4 тĕслĕ культура акса тăвать.

СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ 1941 çулти мартăн 13-мĕшĕнче колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлесси çинчен йышăннă постановленине звеносенче, бригадăсенче, фермăсенче сӳтсе-явса, тырпул тухăçлăхне тата выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхне ӳстермелли мероприятисене палăртаççĕ.

— Питĕ паха постановлени. Колхозниксене вăл питĕ хавхалантарать, — тесе каласа парать колхоз председателĕ Петр Семенов.—Вăл постановлени тухнă хыççăн колхоз умĕнче тăракан ĕçсем ăнăçлă пулса пыма пуçларĕç... Акă Аверкий Степанов. Ватăлнă ĕнтĕ вăл. Питĕ тăрăшса ĕçлет. Урапасене юсаса çитерчĕ, çĕнĕ тĕнĕлсем турĕ. Карта тытма çĕнĕ юпасем хатĕрлесе хучĕ.

Вăл никамран нимĕнле наряд та кĕтсе тăмасть, хăй кăмăлĕпе колхозра ĕçлеме тухса каять. Паян ирех тухса урамри тислĕке турттарма тытăннă.

Виктор Капитонов та ватă ĕнтĕ. Каçхине бригадирсене ыран мĕн-мĕн тумалли çинчен наряд параççĕ. Çакăн чухне Виктор Капитонов колхоз правленийĕн канцелярийĕнче пулать, вăл унта бригадирсене мĕнле нарядсем панине пĕлет, вара ыран никама кĕтсе тăмасăрах вăл çак ĕçсене тума тухса каять.

Колхоз халь «Безбожник» колхозпа ăмăртать. Бригадăпа бригада, звенопа звено ăмăртăва тухнă.

Лашасене апрелĕн 7-мĕшĕнче канма тăратнă. Вĕсене çуракине мăнтăр кăларма тăрăшаççĕ. Çураки вăхăтĕнче çитерме сĕлĕ, утă çителĕклĕ. Ялхуçалăх инвентарĕсене: сеялкăсене, сӳресене, плугсене йăлтах йĕркене кĕртсе çитернĕ.

Колхозниксем кăçал гектартан 25 центнертан кая мар тĕштырă туса илме йышăннă обязательствăна пурнăça кĕртессине çирĕп шанса тăраççĕ.

Ив. МОСЕЕВ.

Ефремкасси, «1-ое Мая» колхоз, Элĕк р.

Кĕр тыррисен калчисене пĕтесрен сыхлар

Çуркунне кĕр тыррисен калчисем (ыраш тата тулă) çĕрнине курма пулать. Çакна пула вара калчасем çинче сарă-хурарах тĕспе витĕннĕ вырăнсем пулса юлаççĕ. Паллах ĕнтĕ, çакă калчана сайралатать, тырпул тухăçлăхне чакарать.

Калчасем çĕресси кăмпаллă чирсенчен—«склеротиния» тата «снежная плесень» текен чирсенчен килет.

Склеротини кĕр тыррисен калчисене кĕркунне ерет. Çуркунне, юр ирĕлнĕ вăхăтра, кăмпа чирĕ вăйлăн аталанма пуçлать, вăл кĕркунне сиенленнĕ калчасене йăлтах пĕтерме те пултарать.

Юр айĕнчен тухнă вăхăтра склеротинипе сиенленнĕ калча çулçисем çинче шурă тĕслĕ кăпăшка япала пулать. Каярахпа çулçă çинче, ытларах çулçă пуçланакан вырăнта, хытă япала — склероци текенни пулса каять, вăл вĕтĕрех урпа вăрри евĕрлĕрех. Склероци тăпра çинче те çитĕнме пултарать.

Склероци çу хушшинче ӳссе çитĕнет. Кĕркунне, нӳрлĕх çителĕклĕ тата ытла ăшă мар чухне, спорăсем çитĕнеççĕ те, сывлăш тăрăх саланса кĕр тыррисен калчисем çине лекеççĕ.

Склероци кĕрхи тулăна ытларах ерет. Çавăн пекех тĕрлĕрен курăксем те аптраççĕ (шурути, лисохвост, мятник, сĕлĕ пуçĕ, çерçи тырри, райграс французский, ежа сборная, тимофеевка).

«Снежная плесень» текенни те юр ирĕлнĕ чух пулса каять. Вăл эрешмен карти пекрех, шурă е шурă-хура, хăш чухне тата шупка-хĕрлĕ тĕслĕ пулать. «Снежная плесень» ернĕ ӳсен-тăрансен çулçисем усăнса анаççĕ, час-часах пĕрпĕринпе сыпăçса каяççĕ, йывăç-курăк тĕссĕрленсе юлать, вăл йăлтах пĕтет.

Плесень айлăмлă вырăнта тата нӳрĕ нумай çĕрте çитĕнет. Çавăн пекех, вăл температура нуль патнелле тăнине килĕштерет.

Колхозсене кăçал çав чирсене пулма памалла мар.

Çумкурăксене хирĕç çине тăрса кĕрешмелле. Вĕсем тырпулсен тĕрлĕрен чир-чĕрĕсене саракан вырăнсем пулса тăраççĕ. Çумкурăксене пур уйсенче те пĕтернипе пĕрлех, çул хĕррисенчи йăрансем çинче те хăварма юрамасть.

Тăпрана тата тырпула наука хушнă пек пăхмалла. Лайăх пăхакан тырпула склеротини чирĕ те сахал ерет. Уйрăмăн илсен, кĕрхи ыраша кĕрхи тулă çине акмалла мар. Кăна пăхăнманни склеротинине сарăлма пулăшать. Склеротини сарăлнă вырăнсене палăртсан, вĕсем çинче кĕрхи сухана чи малтан тумалла. Тăпрапа хупланнă хыççăн 75—80 кун иртсен, склероци йăлтах пĕтет.

Кĕрхи тырăсене палăртса панă, кĕске вăхăтра акса пĕтермелле. Çакă вăл калчасене вăйлăн шăтса тухса, хĕллене çирĕпленсе кĕме май парать. Çирĕп те вăйлă калча склеротинипе снежная плесень чирĕсене хирĕç ăнăçлăрах кĕрешет.

Н. КОНДАКОВ.
Т. НИКИТИН.
Чăваш АССР Наркомземĕн агрономĕсем.

Пысăк тухăçлă кантăр туса илессишĕн

Пирĕн республикăра кантăр акасси чылай сарăлнă. Анчах сӳс тухăçлăхне илес пулсан, вăл пит пĕчĕккĕ: юлашки çулсенче гектартан 3 центнертан та иртоймест.

Кăçал планпа пăхнă тăрăх кантăр тухăçлăхĕ, сӳс çине куçарсан, гектартан 4,7 центнер пулмалла. Çакна тивĕçлипе пурнăçлас пулсан, колхоз руководителĕсен ку енĕпе ĕçе халех тимлĕн туса пымалла. Чи малтан, СССР Сонаркомĕпе ЦК ВКП(б) Чăваш республикинчи колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлесси çинчен йышăннă постановленине кашни колхозниках тĕплĕн ăнлантарса памалла.

Колхозсем кантăр акса тăвакан звеносем тăвасси çине уйрăмах çаврăнса пăхма тивĕç. Звеносем организациленĕ колхозсенче пĕлтĕр кантăр тухăçĕ чылай пысăк пулчĕ. Акă, Элĕк районĕнчи «Красная звезда» колхоз 14 гектар çĕр лаптăкĕнчи кашни гектартан 3,5 центнер тухăç илчĕ. Çав вăхăтрах Ленин ячĕпе тăракан колхоз гектартан 1,5 центнер кантăр кăна пуçтарса кĕнĕ. «Красная звезда» колхозра кантăр акса тума звено уйăрнă пулнă, Ленин ячĕпе тăракан колхозра ăна туман. Паллах, тупăш çине куçарсан та вĕсем хушшинче пит пысăк уйрăмлăх пур. Малтан асăннă колхоз кантăртан 10.000 тенкĕ, иккĕмĕшĕ 2000 тенкĕ кăна тупăш илнĕ.

Йĕтĕнпе кантăра государствăна обязательнăй йĕркепе памалла тунипе вĕсен тухăçлăхне ӳстерме правительство çавтери лайăх условисем туса пачĕ. Хутса кăларнă тата сарса йĕпетнĕ кантăрпа йĕтĕн сӳсĕн тата вăрлăхĕн заготовка хакĕ 1941 çулта 100 процент ӳсет, планран ирттерсе панă продукцишĕн те нумай ӳстерсе хушса тӳлеççĕ.

Çурхи ака вăхăчĕ çывхарса килет. Йĕтĕн тата кантăр акакан колхозсем кăçал халиччен пулнă çитменлĕхсене тĕпренех пĕтерессишĕн тăрăшмалла. Кантăрпа йĕтĕне кĕркунне сухаласа хăварнă çĕр лаптăкĕ çине акас пулать. Правило пекех, лайăх вăрлăхпа тата сеялкăпа акмалла.

Кантăрпа йĕтĕне государствăна обязательнăй йĕркепе парасси çинчен йышăннă постановленин 13-мĕш параграфри «в» пунктĕнче çапла çырнă: «Йĕтĕн-долгунец сӳсне, кантăр сӳсне, шыва хутса пултарнă йĕтĕн е кантăр çурăмне, йĕтĕн-долгунец, средне-русски тата кăнтăрти кантăрăн вăрлăхне обязательнăй поставкăн 25 процентĕнчен нумайрах сутсассăн сутнă йĕтĕн продукцишĕн заготовка хакĕ çумне 300 процент хушса тӳлеççĕ».

Тĕслĕхшĕн Çĕрпӳ районĕнчи «Ĕмĕт» колхоза илсе пăхăпăр. Государствăна унăн кантăр сӳсне 10 центнер памалла, калăпăр, вăл 10 мар, 15 центнер парать, сӳсĕн вăтам номерĕ 6 тейĕпĕр. Çаксене шута илсен колхоз 15 центнершăн заготовка хакĕпе 7050 тенкĕ тата 5 центнершăн 4000 тенкĕ надбавка илет.

Йĕтĕнпе кантăра туса илес тĕлĕшпе ĕçлекен колхозниксем пирки те çавнах каламалла. Акă, Елчĕк районĕнчи «Осоавиахим» колхозăн 15 гектар кантăр акмалла. Ăна пăхма 7-шер çынран икĕ звено организациленĕ. Гектартан 5 центнер кантăр пуçтарса илме палăртнă, калăпăр, 5 мар, 8 центнер пуçтарса кĕреççĕ. Кун пек чухне звено, планра кăтартнă тухăçлăхран ирттерсе тултарнă натурăн 1/3 пайне хăй илет, тепĕр майлă каласан, эпир илнĕ тĕслĕхре вăл 15 центнер сӳс пулать.

Кантăр тата йĕтĕн акса тăвакансен çаксене ялан асра тытса тăмалла. Стахановла методсемпе ĕçлесе 1941 çулта йĕтĕнпе кантăрăн нихăçан пулман пысăк тухăçлăхĕшĕн кĕрешмелле. Çапла вара, государствăна пĕлтĕрхинчен темиçе хут ытларах сӳс парăпăр.

Н. МАЛЬЦЕВ.

Çуракине хатĕрленсе çитрĕ

ЭЛĔК. Торикассинчи Урицкий ячĕпе тăракан колхоз çуракине хатĕрленсе çитрĕ. Ялхуçалăх машинисене юсаса çитернĕ. Машинăсене сĕрме 177 литр олинафт кӳрсе килнĕ.

Вăрлăхсене чӳхеме «АБ» препарат 3 килограмм, формалин 6 литр хатĕрленĕ. Вăрлăха яровизацилеме каткасем, лейкăсем тата икĕ термометр хатĕрлесе хунă.

Колхоз хĕллехи вăхăтра агротехникăллă мероприятисене чылай туса пычĕ. Çуракинче акмалли çĕр лаптăкĕ çине 1431 лав тислĕк кăларнă, минераллă удобренисем 8 тонна кӳрсе килнĕ, кĕл 17 центнер, кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ 8,5 центнер пухнă.

Çураки вăхăтĕнче лашасене тăрантарма утă-улăм çителĕклĕ.

(«Чăваш Коммуни» корр.).

Паха пуçару

Шупашкарти 7-мĕш номерлĕ шкулта вĕренекенсен çырăвĕ

Эпир, Совет Союзĕнчи шкул ачисем, савăнăçлă саманара, телейлĕ пурнăçпа пурăнатпăр. Пирĕн çĕршывра шкулта лайăх вĕренме условисем пурте çителĕклĕ. Нумай миллионлă совет çамрăкĕсемшĕн аслă шкулсене çитиех вĕренмо çул уçă. Çакă вăл ĕççыннисен çулпуçĕ Сталин юлташ шкул ачисемшĕн тăван атте пек тăрăшнине уççăн кăтартса парать. Пирĕн çĕршыври çамрăксем инженерсем, техниксем, летчиксем, врачсем, Хĕрлĕ Çар командирĕсем пулма вĕренеççĕ. Тăван çĕршыва сыхлама юрăхлă пуласси—çамрăксен пирвайхи ĕмĕчĕ.

Пирĕн çĕршывра шкулсем пысăк çуртсенче вырнаçнă, унта çутă та илемлĕ. Эпир хамăрăн ача чухнехи савăнăçлă çулсене шкулсенче ирттеретпĕр. Шкулсенче хамăрăн пĕлӳлĕхе хăпартса пыратпăр, наукăна вĕренсе ӳсетпĕр.

Шкулсем культура тĕлĕшпе пысăк çитĕнӳсем турĕç. Апла пулин те пирĕн ку тĕлĕшпе тумалли ĕçсем чылай-ха. Хăшпĕр шкулсем тасалăхпа йĕркелĕх тĕлĕшĕнчен кая юлса пыраççĕ. Чечексем лартса ӳстерме те кашни шкултах тытăнман-ха.

Партин XVIII конференцийĕ предприятисемпе учрежденисенче тасамарлăхпа йĕркесĕрлĕхе тата культурăсăрлăха пĕтерме кирли çинчен кăтартса хăварчĕ. Вăл решени шкулсене те тивет. Пирĕн шкулсем чăннипех культура вучахĕ пулса тăмалла.

Сталинла пятилеткăсен планĕсене пурнăçласа пынипе çĕнĕ хуласем тата рабочи поселоксем ӳссе çитĕнчĕç. Колхозлă ял тĕпренех урăхланса çĕнелчĕ. Кив хуласен сăн-сăпачĕ улшăнчĕ. Çĕнĕ заводсем, шахтăсем, чугунçулсем ӳссе çитĕнчĕç. Ĕççыннисен пурнăçĕ лайăхланса пырать. Вĕсем культурăллă пурăнма хăнăхса пыраççĕ. Тасамарлăх—вĕсемшĕн ют.

Пирĕн, шкулта вĕренекенсен, хуласене, поселоксене, урамсене, хамăр пурăнакан çуртсене таса тытма, культурăллă сăн-сăпат кĕртме тăрăшмалла. Çавăн пекех, хамăрăн атте-аннесем ĕçлекен предприятисемпе учрежденисем пирки те тăрăшас пулать.

Пирĕн Шупашкар хулине—республикăн тĕп хулине ытти хуласемшĕн кăтартуллă хула туса хумалла. Чечексем лартса ӳстермелле. Халь эпир ку тĕлĕшпе начар ĕçлетпĕр. Лартса ӳстерекен чечексемшĕн те сахал тăрăшатпăр.

Хулана культурăллă сăн кĕртес ыйтусене эпир малтан классенчи пухусенче, унтан шкулта вĕренекенсен пĕрлешӳллĕ пухăвĕнче сӳтсе-еврăмăр. Çакăн хыççăн шкулта тасалăх тата йĕркелĕх туса хума, чечексем лартса ӳстерме йышăнтăмăр. Шкул килкартине симĕслетме, хулана культурăллă сăн-сăпат кӳртессишĕн кĕрешме пултăмăр.

Иртнĕ çулти кĕркунне пирĕн шкулта 90 тĕп йывăç лартса хăварнăччĕ. Кăçалхи çуркунне çĕнĕрен 80 тĕп йывăç лартатпăр. Йывăççене пурне те лайăх пăхса ӳстерме тăрăшатпăр. Шкул умĕнче чечексем лартса ӳстеретпĕр. Çавăн пекех, классенче тата коридорсенче те чечексем лартса тухатпăр. Чечексем илме пире атте-аннесем те пулăшаççĕ.

Шкулта вĕренекенсем кашниех хăйсем пурăнакан килĕнче йывăççем тата чечексем лартса ӳстерме пулчĕç. Эпир хулари урамсенче, садсенче, парксенче лартнă йывăççене тата чечексене сыхлама тăрăшатпăр.

Хамăр çине илнĕ обязательствăсене пурнăçлас тĕлĕшпе класпа класс, вĕренекенсем пĕр-пĕринпе ăмăртăва тухрăмăр. Хула Советĕнчен шкулта чечексем лартса ӳстерме пулăшма ыйтатпăр. Кунсăр пуçне шкул участокĕ çинче лартнă йывăççемпе чечексене выльăхсем пырса сиенлесрен сыхлас енчен те пулăшни кирлĕ.

Эпир, Шупашкар хулинчи 7-мĕш номерлĕ шкулта вĕренекенсем, хамăр республикăри шкул ачисене пурне те пирĕнтен пример илсе ĕçлеме чĕнетпĕр. Пирĕн чĕнĕве шкул ачисем хапăл туса йышăнасса эпир шансах тăратпăр. Хуласене, ялсене тата шкулсене культурăллă сăн-сăпат кĕртессишĕн активлăн хутшăнĕç тесе шутлатпăр.

Çырăва 7-мĕш номерлĕ шкулта вĕренекенсен пĕрлешӳллĕ пухăвĕнче йышăннă. Унта 609 çын пулнă.

Шупашкар хули.

Колхозсем ытлашши штатсене пĕчĕклетеççĕ

ЕТĔРНЕ. «Пионер» колхозра ытлашши штатсем çулран çулах ӳссе пынă. Анчах вĕсенчен тăкаксăр пуçне нимĕнле усă та пулман, колхоза маларалла кайма, унăн вăйне тĕреклетме чăрмантарса пынă. Колхоз ферминче 9 çын ĕçлет. Унсăр пуçне тата унта тепĕр хуралçă пулнă. Лаша витисенче конюхсемсĕр пуçне 3 хуралçă ĕçленĕ. Колхоз правленинче председатель заместителĕпе кассир пӳлĕмрен пӳлĕме çӳренипех 1,50 ĕçкунĕшер илсе пурăннă. Çавăн пек 10 çын колхоз производствине кирлĕ чухлĕ хутшăнмасăрах ĕçкунĕ илсе пурăннă. Вĕсене тытса тăма колхоз иртнĕ çулта 3436 ĕçкунĕ расходланă. Çаксене шута илсе, ытлашши штатсенче ĕçленĕ 10 çынна ĕçрен хăтарса колхоз производствине ĕçлеме янă.

Çавнашкалах Ирçери «Сура» колхозра та управлени аппарачĕ ытлашши ӳссе кайнă. Вĕсене тытса тăма колхозăн çулсеренех пилĕк пине яхăн ĕçкунĕ расходланнă. Колхозниксем, хăйсен пухăвĕнче штатра ĕçленĕ 31 çынтан 21 çынна чакарса 10 çын кăна хăварнă.

Н. Цветков.

Çава лапаткисем

ИШЛЕЙ. Чурачăкри чăпта çаптаракан артель кăçалтан пуçласа çава хăйрамалли лапаткасем туса кăларма тытăнать. Планпа артель 30 пин лапатка тума палăртнă. Халĕ çав лапаткасене туса кăларма хатĕрленеççĕ.

Н. ЯШКОВ.

Бензин çитмен пирки Данире лашасемпе ытларах усă курма пуçланă. УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: Копенгаген хулинче лашасем кўлнĕ автобуспа çўреççĕ. (ТАСС фотс-ўкерчĕкĕ).

Европăри тата Африкăри вăрçă

(Вăрçă ĕçĕсен дневникĕ)

Грецири фронтра Германи чаçĕсем, Германи командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, Фермопиль горнăй проходне йышăннă. Итали войскисем, тесе каланă Итали командованийĕн сводкинче, Эпирăн çурçĕр пайне оккупацилессине малалла туса пынă. Ассошиэйтед пресс агентствин Афины хулинчи корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Грецири фронтран пĕлтернисем çакăн çинчен калаççĕ: Германи çарĕ асăрханса малалла куçса пырать, вăл Кăнтăр Грецире анлă наступлени пуçличчен йывăр вооружени пырса çитессе кĕтет.

Германи бомбардировщикĕсем, тесе çырать малалла корреспондент, Пирей çине пырса тапăннă. Кунсăр пуçне, Грецин государство хăрушсăрлăхĕн министерствин коммюникинче каланă тăрăх, Германи самолечĕсем Эгины, Элевсина тата Мегары çине çĕнĕрен йышлăн пырса бомбăсем пăрахнă. Кунсăр пуçне, Германи сводкинче пĕлтернĕ тăрăх, Германи авиацийĕ Греци шывĕсенче суту-илў суднисем, транспортсемпе грузовой пароходсем çине бомбăсем пăрахнă. Германи самолечĕсем ытти суднăсен шутĕнче транспорт пароходĕсемпе грузовой пароходсене пурĕ пилĕк пароход путарнă. Германи авиацийĕн отрячĕсем çавăн пекех тата Аргосри (Пелопоннес) аэродром тата Саламис порчĕ (Саламин утравĕ) çине те бомбăсем пăрахнă.

* * *

Англипе Германи фронтĕнче авиаци кăштах активлăх кăтартнă. Апрелĕн 25-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле, тесе пĕлтернĕ Германи командованийĕн сводкинче, Германи бомбардировщикĕсем çар порчĕ — Портсмут çине каллех пырса бомбăсем пăрахнă. Кун хыççăн Германи авиацийĕ пуринчен ытларах Англин хĕвелтухăç çыранĕнчи вăрçă тĕлĕшĕнчен пысăк вырăнта тăракан объектсем çине пыра-пыра тапăннă. Германин хĕçпăшаллă вăйĕсем хăйсен операцийĕсене тинĕс çинче те туса пынă. Англин суту-илў тумалли 4 пароходне путарни тата сиен туни çинчен пĕлтереççĕ.

Апрелĕн 24-мĕшĕнче, тесе пĕлтерет Рейтер агентстви, Англи бомбардировщикĕсем Норвеги çыранĕ патĕнче Германи танкерне çунтарса янă. Англи авиацийĕн тепĕр соединенийĕ Норвеги çывăхĕнчи утраври радиостанци çине бомбăсем пăрахнă. Апрелĕн 25-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Англи авиацийĕн бомбăсем пăрахмалли тĕп объектсем Германин Киль тата Вильгельмсхафен хулинчи тинĕс-çар базисем пулнă. Уйрăмăнах Киль çине вăйлăн тапăннă. Кунсăр пуçне, çав кунхинех çĕрле Норвеги, Голланди тата Бельги çыранĕсенчи доксемпе ытти объектсем çине пырса тапăннă.

Англи авиацийĕ Брест çине пырса тапăнни çинчен тĕплĕн пĕлтерсе, Рейтер агентстви çапла паллă тăвать: Германин «Шарнгорст» тата «Гнейзенау» ятлă линкорĕсене, Брестра пытанса тăнăскерсене, бомбăсемпе сиен тунă. «Шарнгорст» линкорăн малти пайне пит хытăн сиенленĕ, линкора темиçе уйăхлăха стройран кăларнă, тесе шутлаççĕ. «Гнейзенау» линкорăн центральнăй пайне сиенленĕ. Çак линкорсем Брестра нумай вăхăт хушши тăни çакăнтан килнĕ пулмалла.

* * *

Çурçĕр Африкăра, Тобрук районĕнче, Итали командованийĕн сводки тăрăх, разведка тăвакан отрядсен активлăхĕ палăрать. Англи авиацийĕ Ливири фронтра пур çĕрте те операцисене вăйлăн туса пынă. Англи самолечĕсем, тесе пĕлтернĕ Англи сводкинче, Триполи çине пырса тапăннă. Порт тата гаваньре тăракан суднăсем çине бомбăсем пăрахнă. Англи авиацийĕ Бенгазине, Дернăри аэродромсене тата Киренаикăн тĕрлĕ районĕсенче Италипе Германи автотранспортне атакăланă.

Хĕвелтухăç Африкăра операцисем малтанхи пекех Десси (Аддис-Абебăран çурçĕр-хĕвелтухăç енче) секторĕнче пыраççĕ. Англи сводкинче каланă тăрăх, Англи войскисем Десси районĕнче итальянецсен оборонăн малти укрепленийĕсене татнă. Итали сводкинче кăтартнă тăрăх, çапăçусем Дессирен кăнтăр енче пыраççĕ. Гамбельран хĕвелтухăç енче (Хĕвелтухăç Абиссиния) тата Абиссини кўллисен зонинче Англипе Итали чаçĕсем хушшинче пĕчĕк çапăçусем пулса иртнĕ.

Апрелĕн 25-мĕш. (ТАСС).

КИТАЙРИ ВĂРÇĂ

(Апрелĕн 18-мĕшпе 25-мĕш хушшинчи вăрçă ĕçĕсене пăхса тухни)

Юлашки кунсенче Япони войскисем Чжэцзян провинцийĕн çурçĕр-хĕвелтухăç çыранĕпе Фуцзянь провинцийĕн хĕвелтухăç çыранĕ тăрăхĕнче вăрçă операцийĕсене анлăн сарса янă. Çав операцисенче çĕр çинчи чаçсен ĕçĕсемпе пĕрлех тата тинĕс хĕррине десантсем те антарса хăварнă, авиаци те хăйĕн ĕçне вĕсемпе пĕрле туса пынă. Операцисем сарăлса пырасси апрелĕн 16-мĕшĕнче пуçланнă, ун чухне çĕр çинчи чаçсем Ханьчжоу хули районĕнчен хĕвелтухăç тата кăнтăр еннелле наступлени тума пуçланă. Китай войскисем вăйлăн хирĕç тăнине тĕл пулсан, Япони командованийĕ наступлени тунă çĕрте хăйĕн чаçĕсене пулăшма тинĕс хĕррине десантсем илсе пырса антарнă. Апрелĕн 19-мĕшĕнче Чжэцзян тата Фуцзянь провинцийĕсен çыранĕнче темиçе пунктра, сăмахран, Чжаньхай, Хуанянь, Жуйань районĕсенче тата Миньцзянь шывĕ тинĕсе юхса кĕнĕ çĕрте, Фучжоу хули патĕнче, десантсем антарнă. Çав операцисенче Япони войскисем 4 дивизи таран пулнă.

Японин Ханьчжоу районĕнчен наступлени туса пыракан чаçĕсене отпор пама Китай командованийĕ тĕп вăйсене пухса тăратнă май çыранри оборона вăйсăрланнă. Çавăнпа та Японин десант чаçĕсене, операцисене пĕр вăхăтрах анлă фронтра сарса янăскерсене, китаецсем енчен вăйлăн хирĕç тăни пулман. Апрелĕн 20-мĕшĕнче Япони войскисем Чжэцзян провинцийĕн çурçĕр-хĕвелтухăç пайĕнче Нинбопа Тайчжоуна йышăннă, тепĕр кунне вара Чжецзян провинцинчи Вэньчжоуна тата Фуцзянь провинцинчи Фочжоуна йышăннă. Апрелĕн 20-мĕш тĕлне вĕсем Чжэцзян — Цзянси чугунçулĕ çинче Ханьчжоуран кăнтăр енчи районра Чжуцзи ятлă хулана илнĕ.

Нинбо хулине илнĕ хыççăн, японецсем çав районра кăнтăр-хĕвелтухăç еннелле, Фынхуа патнелле наступлени пуçланă. Фынхуа таврашĕнче халĕ çапăçусем пыраççĕ. Вэнчжоу районĕнче çапăçусем вăл хуларан çурçĕр енче пыраççĕ. Фучжоу районĕнче Китай войскисем, хуларан тухса кайса, хуларан хĕвеланăç енчи сăртсенче çирĕпленсе тăнă. Китай командованийĕ çав фронтăн паллă участокĕсене подкреплениcем ярать, вăл подкреплениcем пулăшнипе хăшпĕр участоксенче японецсене малалла кайма чарса лартнă.

Апрелĕн 25-мĕш. (ТАСС).

Грецин США-ри посланникĕн заявленийĕ

НЬЮ-ЙОРК, апрелĕн 25-мĕш. (ТАСС). «Нью-Йорк таймс» хаçат пĕлтернĕ тăрăх, Грецин США-ри посланникĕ Диамантопулос хаçатсен представителĕсене: малашне грексем утравсем çинчен çапăçма пуçлаççĕ, тесе пĕлтернĕ. Корольпа правительствăсăр пуçне, тенĕ вăл, Крит утравĕ çине грексем нумай пин çын куçса пынă. Диамантопулос США грексене вăрçăра паракан пулăшăва ўстерме чĕннĕ. Вăл шутланă тăрăх, США Греци фончĕсем çине секвестр хумасть, мĕншĕн тесен Греци правительстви утравсем çинче тата Пелопоннес çурмаутравĕ çинче хăйĕн ĕçĕсене малаллах туса пырать.

Ассошиэйтед пресс агентстви пĕлтернĕ тăрăх, грексене вăрçăра пулăшу парас тĕлĕшпе ĕçлекен ассоциаци председателĕ Скурас çапла каланă: 1942 çулти январь уйăхĕ çитиччен ассоциаци, сахалтан та, 25 миллион доллар пухма тăрăшĕ. Англи Грецине панă пулăшу, тенĕ Скурас, çителĕксĕр пулнă. Грецин нимĕçсем оккупациленĕ пайĕнчи грексем 1 миллион çын утравсем çине тухса кайнă.

КĔСКЕН

▲ Австрали правительстви çара çĕнĕрен 50 пин çын пухма пуçланă.

▲ Блэкпулра (Англия) 13 çултан иртнĕ шкул ачисене пушар дружинисене пухма пуçланă. Шкул ачисенчен пысăк мар отрядсем тăваççĕ. Çак отрядсем преподавательсем ертсе пынипе çĕрлехи вăхăтра дежурствăра тăмалла пулаççĕ.

Хэлл сăмахĕ

ВАШИНГТОН, апрелĕн 25-мĕш. (ТАСС). «Тĕнчери правăн Америкăри обществин» пухăвĕнче США государство секретарĕ Хэлл сăмах тухса каланă. Хэлл США-ри уйрăм деятельсене — «противник вăйĕсем Хĕвеланăç полушарийĕн чикки урлă каçиччен США-н противнике хирĕç тăма кирлĕ мар тесе шутлакан» деятельсене критикленĕ. Хэлл каланă тăрăх, событисем çакна питех те уççăн кăтартса панă: Хĕвеланăç полушарийĕпе Америкăри Пĕрлешўллĕ Штатсен хăрушсăрлăхĕ çапла тума хушать: противнике хирĕç кĕрешни хăш вырăнта лайăхрах пулать, çавăн пек вырăнсенче пур çĕрте те кĕрешес пулать. Çавăнпа та Англипе унăн союзникĕсене пĕр пăркаланса тăмасăр пулăшмалла. Çавăн пек пулăшу ăçта кирлĕ çавăнта чи кĕске срокра çитмелле, пулăшу мĕн май килнĕ таранах пысăк пулмалла.

Ытти çĕршывсене пулăшу пани Америкăри Пĕрлешўллĕ Штатсемшĕн мĕн тума кирлĕ тесе ыйтсан, Хэлл çапла каланă: Англине пулăшу пани «США оборонин чи кирлĕ пайĕ», вĕсен хăрушсăрлăхне пурнăçлама кирлĕ ĕç пулса тăрать.

Англи каналĕ (Ла-Манш) урлă Англи çине халĕ те тапăнса кĕме май пулман пулсан, мĕнле майпа США çине Атлантика океанĕ урлă килсе тапăнма пултарĕç-ха, тесе ыйтсан, Хэлл çапла каланă:

Англи каналĕ урлă çĕмĕрсе каçаймарĕç, мĕншĕн тесен Англи флочĕпе Англи хĕçпăшаллă вăйĕсем татăклăн çине тăрса кĕрешрĕç. Океансем çинчи контроле çухатас пулсан, Атлантика океанĕ США çине килсе тапăнма чарса тăракан чăрмав пулма пăрахать, хĕвеланăç еннелле тапранса тухнă противник валли «анлă çул» пулса тăрать. США хăрушсăрлăхĕ акă мĕнре: унăн противнике океансем çинче пуç пулса тăмашкăн чарма вăй çитерес пулать. «Шикленессипе иккĕленўсене сирсе ямалли чи лайăх мел вăл — оборона валли пур енчен те лайăх хатĕрленесси. Пĕр уйăхлăха мар, пĕр çуллăха та мар, США умĕнче хăрушлăх тăракан пĕтĕм вăхăт валли хатĕрленес пулать».

Юлашкинчен Хэлл çапла кăтартса панă: США оборонине вăйлатас ĕç нумайрах вăй-хал хума тата халăх енчен жертвăсем тума ыйтать.

США тинĕс министрĕ Нокс каланă сăмах

НЬЮ-ЙОРК, апрелĕн 25-мĕш. (ТАСС). Хаçатсем кăларса тăракансен ассоциацийĕн пухăвĕнче США тинĕс-çар министрĕ Нокс сăмах тухса каланă. Нокс Совет Союзĕпе Япони хушшинче нейтралитет çинчен пакт тунă пирки хăй кăмăлсăр пулнине паллă тунă. Нокс çапла каланă: темиçе уйăх хушши ĕнтĕ США-па Европăри государствăсем хушшинче, Англисĕр пуçне, тўрĕ çыхăну çук. Çак пĕртен пĕр çулпа çўрекен пароходсене хирĕç подводнăй лодкăсен вăйлă флочĕ кĕрешет. Вĕсем хăйсен базисенчен инçерех те инçерех кайма пуçлаççĕ, вĕсем çўрекен район пĕрмаях хĕвеланăç еннелле, Европăпа Америка хушшинче Атлантика океанне икĕ пая уйăрса тăракан линин тепĕр енне нумай инçетелле сарăлса пырать. Германин шыв çинчи рейдерĕсен флочĕ—пысăк хăвăртлăхпа çўрекен, хăшпĕр тĕлсенче хăватлă орудисемпе хĕçпăшалланнă рейдерсен флочĕ Англипе США хушшинче çўрекен суту-илў суднисене пысăк çухатусем кўрет. Çурçĕр Норвегире тата Хĕвеланăç Францире вырнаçса тăракан базăсенчен йывăр бомбардировщиксен темĕн пысăкĕш соединенийĕсем вĕçе-вĕçе тухаççĕ, Англи коммуникацийĕсем умĕнчи хăрушлăха пысăклатаççĕ.

Суднăсен çухатăвĕсем пĕрмаях ўссе пыраççĕ, пĕтнĕ суднăсем вырăнне çĕнĕ суднăсем тумашкăн ĕлкĕрсе пыма та май çук. Вăтаçĕр тинĕсĕ Америкăри Пĕрлешўллĕ Штатсем валли океансем урлă суту-илў тумалли яланхи çул пулнă пулсан, халĕ вăл ишсе çўреме юраман зона пулса тăчĕ. Çак тинĕсĕн районĕнче вырнаçса тăракан государствăсемпе США хушшинчи çыхăнусем татăлчĕç. Африка континентĕнче США валли хăйĕн суту-илĕвĕнче усă курма юрăхлă портсем çук. Хĕвеланăç Африка çыранĕ Атлантика океанĕ еннелле инçете тухса тăрать, çавăнпа та вăл Хĕвеланăç Полушарийĕн кăнтăр пайне хирĕçле операцисем тума питех те лайăх база пулса тăрать. Анчах та Хĕвеланăç Африки США суту-илĕвĕшĕн хупăнчĕ. Америкăри Пĕрлешўллĕ Штатсем кирек-хăш еннелле кайсан та —Добрая Надежда мысĕ тавра хĕвелтухăç еннелле е Магеллан проливĕ урлă хĕвеланăç еннелле кайсан та, — вĕсен пур çĕрте те тăшман рейдерĕсемпе кĕрешекен шывсем çине пырса тухаççĕ. Хĕвеланăçĕнче те, хĕвелтухăçĕнче те Америкăри Пĕрлешўллĕ Штатсем тĕнĕл держависенчен пĕрне тĕл пулаççĕ. Çав держава уççăнах çапла калать: США манăн политикăна пурнăçа кĕртме ан чăрмантарайтăр тесе, эпĕ çак туслăхăн составне кĕтĕм, тесе пĕлтерет.

Кăнтăр Америкăна, тенĕ малалла Нокс, противник тапăнса кĕрессрен хўтлемен. Унăн сăмахĕсем тăрăх, тĕнĕл держависем хăйсем валли опорлă пунктсем хатĕрлеççĕ, çав пунктсем çинчен вĕсем Америкăри Пĕрлешўллĕ Штатсене хăратма пултараççĕ. Германия Дакара хăй аллине çавăрса илес пулсан, тенĕ Нокс, унăн шыв çийĕнчи карапĕсем, подводнăй лодкисемпе бомбардировщикĕсем, çав пунктри базăпа усă курса, «Америкăри Пĕрлешўллĕ Штатсемпе Кăнтăр Америка хушшинчи суту-илĕве пысăк сиен кўме пултараççĕ, Монроэ доктриничен хут татăкĕ кăна туса хураççĕ». Атлантика океанĕшĕн пыракан çапăçăва Англия выляса ярас пулсан, тенĕ малалла Нокс, ăна противниксем çĕнтерес пулсан, Америкăри Пĕрлешўллĕ Штатсене пур енчен те хупăрласа илеççĕ. «Англи парăнас пулсан, Пĕрлешўллĕ Штатсен çак икĕ япаларан пĕрне суйласа илме тивет: парăнмалла е çапăçмалла. Эпир çапăçăпăр... Апла пулсан, эпир хамăр çапăçусене хутшăнмасăрах вăрçăна Англи выляса илме май паракан мерăсене тупмасан тата вĕсене пурнăçа кĕртмесен, пирĕн, юлашкинчен, çапăçас пулать».

Англине пулăшу парас тĕлĕшпе США мĕнле ĕçсем тунине каласа тухса, Нокс çапла каланă: эпир, Англине çĕнтерме пама юрамасть, тесе каларăмăр. Эпир çак тĕллеве пурнăçа кĕртме сăмах патăмăр. Çак çулпа çавтери тарăна кĕрсе кайнă хыççăн, эпир малалла кайма кăна пултаратпăр. Эпир хамăран таварсене Атлантика океанĕн тĕпне антарса-антара янине чăтма пултараймастпăр, унсăрăн пире çĕмĕрсе такĕç. Эпир Англине пулăшу парасси çинчен панă сăмаха пурнăçа кĕртме тивĕçлĕ. Эпир ĕçе вĕçне çитерме тивĕçлĕ.

Англичансем Гибралтарта укреплениcем тăваççĕ

НЬЮ-ЙОРК, апрелĕн 25-мĕш. (ТАСС). Юнайтед пресс агентстви Гибралтартан пĕлтернĕ тăрăх, оборона валли тăвакан çĕнĕ ĕçсем хыççăн Гибралтара пырса тĕкĕнме те йывăр пулать. Гибралтара Испани енчен пырса кĕмелли вырăнта та, çавăн пекех тинĕс енчен пымалли вырăнта та оруди платформисем тăваççĕ. Юлашки вăхăтра англичансем танксенчен сыхланмалли çĕнĕ укреплениcем, минăллă загражденисемпе каналсем туса тухнă. Авиаци пырса тапăннинчен сыхланас шутпа складсене, казармăсене, госпитальсене тата ыттисене те çĕр айĕнчи сооруженисене куçарнă.

Хулари садсемпе кану паркĕсенче

Шупашкар хулинче икĕ сад тата культурăпа кану паркĕ пур. Садсемпе парк ĕççыннисен кану вăхăтне организацилес çĕрте пысăк вырăн йышăнса тăраççĕ. Халь садсенче çуркунне сăнĕ кĕме пуçларĕ. Крупская ячĕпе тăракан тата ачасен садĕнче юр ирĕлсе пĕтнĕ. Унти йывăçсем илемлĕн курăнса лараççĕ.

Хулари культурăпа кану паркĕнче çурхи ĕçсем тытăнчĕç. Вăл садсенче кăçал çĕнĕ оборудованисем тума тата киввисене юсаса сăрлама палăртнă. Хулари культурăпа кану паркĕнче уйрăмах пысăк ĕçсем тумалла. Унта ташă-вăййăсем ирттермелли площадкăна капитальнăй ремонт тума пăхнă. Гимнастикăллă вăййăсем тумалли япаласем: турник, пусма т. ыт. пулмалла. Волейболла тата баскетболла вылямалли площадкăсене электричествăпа çутатмалла.

Хулари кану паркĕнче парашют вышки тума иртнĕ çултах тытăннă. Хула Совечĕн коммунхоз отделĕ çав вышкăна тума Чăвашстройтрестпа договор тунă пулнă. Стройтрест вăл договора иртнĕ çулта пурнăçлаймарĕ. Çакăн пирки парашют вышкине тума кăçал тепĕр хут договор тунă. Вăл вышкăна тума строительство материалĕсене çителĕклĕ хатĕрленĕ. Çавăн пекех строительство ĕçĕсене те хăшпĕрисене тунă. Апла пулин те вышкăна тăвас ĕçе тивĕçлипех тытăнман.

Крупская ячĕпе тăракан садра хўмесене, трибунăна тата эстрада сцинине сăрламалла, тивĕçлĕ илемлĕ сăнсăпат кўмелле. Ку ĕçсене тума тытăнман-ха. Садра лармалли пукансем çĕмĕрĕлнĕ. Çавăн пекех ытти оборудованисене те тĕрлĕ çўп-çапсенчен тасатман.

Ачасен хулари садĕнче çуллахи сезона хатĕрленес тĕлĕшпе ĕçлеме тытăннă. Унта йывăçсене пĕр тикĕс ўстерме тăррисене касма пуçланă. Хăрăк йывăçсене тата туратсене иртеççĕ. Ку садра та хўмесене сăрлама, çўп-çапсенчен тасатма тытăнман-ха.

Суту-илў организацисем те садсенче сутă тума кирлĕ пек хатĕрленмеççĕ. Столовăйсемпе ресторансен тресчĕн кану паркĕнче виçĕ киоск уçмалла. Çак киосксене туса çитернĕ, вĕсене вырăна кайса лартмалла çеç. Ачасен садĕнчи буфета хатĕрлеме тытăнман. Халь вăл буфета сĕтел-пукансемпе, ешчĕксемпе тултарса лартнă. Хĕл кунĕсенче унта склад пулнă. Буфета усрама хунă япаласене халĕ те илсе кайман. Кунсăр пуçне буфетра таса мар. Буфет умĕнче те çўп-çапсем т. ыт. нумай выртаççĕ. Столовăйсемпе ресторансен тресчĕ ачасен садĕнчи буфет çинчен мансах кайнă.

Культурăпа кану паркĕн директорĕ И. Усачев юлташ каланă тăрăх, паркра биллиардла вылямалли вырăн, хаçат-журналсем вуламалли беседкăсем пулмалла. Çавăн пекех вăл парка радио кĕртесшĕн. Садсемпе парксенче водопровод тăвасшăн тата чечексем лартасшăн. Вĕсене тума хăшпĕр материалсем хатĕрленĕ. Асăннă япаласене вăхăтра тумалла. Анчах ку тĕлĕшпе те ĕçсем япăх пыраççĕ.

Май уявĕ çитес вăхăт нумай юлмарĕ. Çак кĕске вăхăтра садсемпе кану паркĕсене пур енчен те хатĕрлесе çитерни кирлĕ. Уяв кунĕсенче садсене уçмалла.

П. ПАВЛОВ.

Шупашкар хула Совечĕн X сессийĕ

Апрелĕн 24—25-мĕшсенче ĕççынни депутачĕсен Шупашкар хула Совечĕн X сессийĕ пулса иртрĕ. Сесси 1940 çулти бюджета пурнăçа кĕртни тата 1941 çулти бюджет, 1941 çулта хула хуçалăхне аталантармалли план тата организациллĕ ыйтусем çинчен сўтсе яврĕ. Пĕрремĕш ыйту тăрăх Шупашкар хула Совет исполкомĕн председателĕ И. И. Золотников депутат доклад туса пачĕ.

Калас пулать, Шупашкар хула совет исполкомĕ иртнĕ çулта хула бюджетне доходсем енĕпе те, расходсем енĕпе те тултарайман. 1940 çулта хула бюджетне расходсем тăрăх 90,5 процент çеç тултарнă. Бюджета доходсем тăрăх тултарайманни хулари хăшпĕр уйрăм предприятисем (гостиница, хулари мунча, водосвет, горпромкомбинат т. ыт. те) начар ĕçлениинчен тата вĕсем хăйсен производствăллă планĕсене тултарайманнинчен, çавăн пекех хула Совет исполкомĕ бюджета тултарассишĕн çителĕксĕр кĕрешнинчен килнĕ.

Артельсемпе предприятисем начар ĕçленине пула 1940 çулта 294,2 пин тенкĕ хула бюджетне кĕреймен. «Кожупряжь» артель уйрăмах начар ĕçленĕ: çулталăкри плана вăл 68,4 процент кăна тултарнă, 255.500 тенкĕ тупăш илес вырăнне 62.400 тенкĕ убыток курнă.

Çапла вара, бюджета доходсем енĕпе тултарайман пирки иртнĕ çулта хулара тума палăртнă ĕçсене чылайĕшне тăвайман.

1941 çулти пĕрремĕш кварталта та ĕçсем çителĕклĕ мар: чылай артельсемпе предприятисем хăйсен планĕсене тултараймаççĕ.

1941 çулта хула бюджечĕ тăрăх 6.864,4 пин тенкĕ пăхнă. Вăл шутран коммуналлă хуçалăхпа хула благоустройствине 3,155 пин тенкĕ, сывлăха сыхлас ĕçе 1.172 пин тенкĕ расходлама палăртнă.

Кун йĕркинчи пĕрремĕш ыйту тăрăх прение тухса калакан депутатсем хулари предприятисемпе артельсем иртнĕ çулта çителĕксĕр ĕçленине, хула Совет исполкомĕн финанс пайĕ начар ĕçленине, çавна май бюджета тултарайманнине паллă турĕç. Çавăн пекех вĕсем 1941 çулти хула бюджетне доходсем тăрăх тата расходсем енĕпе те ăнăçлăн тултарма, çавна май тума палăртнă мероприятисене пурне те пурнăçлама кирли çинчен асăрхаттарчĕç.

Сесси пĕрсаслă пулса 1941 çулти хула Совечĕн бюджетне çирĕплетрĕ.

Иккĕмĕш ыйту тăрăх — 1941 çулта хула хуçалăхне аталантармалли план çинчен Шупашкар хула Совечĕн коммуналлă хуçалăх отделĕн заведующийĕ А. Н. Ворначев юлташ доклад турĕ.

Сесси çакна паллă турĕ: 1940 çулта хула благоустройствин тата пурăнмалли çуртйĕрсемпе коммуналлă хуçалăх строительствисен планне тултарас тĕлĕшпе çителĕксĕр ĕçленĕ, плана 72 процент çеç тултарнă. Хула Совет исполкомĕн руководителĕсем благоустройство енĕпе тăвакан ĕçсен хăйне ларакан хакне чакарассишĕн начар кĕрешнĕ. Иртнĕ çулта хатĕрленĕ чул тата йывăç материалсем планпа пăхнинчен икĕ хут хакла ларнă.

Хулан кăçалхи благоустройствине хатĕрленес ĕç те вăраххăн пулса пырать. Пĕрремĕш кварталта йывăç материалсем хатĕрлемелли плана 17 процент, хăйăр хатĕрлемелли плана 10 процент кăна тултарнă.

1941 çулта хула хуçалăхне аталантармалли план тăрăх, кăçал Шупашкарта 12 тата 24 хваттерлĕ çуртсене туса çитермелле, 15 хваттерлĕ çурт строительствине пуçăнмалла. Кусемсĕр пуçне пурăнмалли 48 çуртйĕре юсамалла.

Хулара ку вăхăтчен прачечнăй пулман. Кăçал прачечнăй тума пăхнă, унăн строительстви валли бюджет тăрăх 60 пин тенкĕ укçа уйăрнă. Водопровода аслăлатас тĕлĕшпе те пысăк ĕçсем туса ирттермелле.

Ленинградски, Аптечнăй, Перевознăй урамсене тата чугунçул станцин вокзалĕ патне çитиччен чул тата торцовка сарса тухмалла. Ленинградски, Ярославски тата Союзнăй урамсенче тротуарсем тумалла.

Кăçал Учительски тата Железнодорожнăй поселоксенче, çавăн пекех Аптечнăй урамра çырмасене анса хăпарма виçĕ пусма тумалла. Кайбулка, Чебоксарка шывĕсем çинче плотинăсемпе пĕвесем тума бюджет тăрăх 80 пин тенкĕ укçа пăхнă.

Чапаевски поселок кĕперне юсамалла, нефтебаза патĕнче пĕчĕкрех кĕпер, 25 Октября, Спортивнăй урамсенче, Железнодорожнăй поселокра тата ытти вырăнсенче те çăлсем тума палăртнă.

Пединститута хирĕç ботанически сад тумалла. Театрпа юнашар цветник пулать. Ачасен паркне лайăхлатас тата урамсене йывăçсем лартса симĕслетес тĕлĕшпе пысăк мероприятисем туса ирттерме палăртнă.

Хула Совечĕн совхозĕн производствăпа техникăллă базине вăйлатма бюджет тăрăх 198 пин тенкĕ пăхнă. Çак укçапа совхозра теплицăсемпе парниксем тунă çĕрте усă курмалла. Кăçал совхозăн хулари ĕççыннисем валли пахча-çимĕçсене йышлăн туса илсе памалла.

Кăçал Шупашкарта парашют вышкине туса çитермелле. Ун валли бюджет тăрăх 25 пин тенкĕ укçа пăхнă.

Шупашкар хула Совечĕн X сессийĕ 1941 çулта хула хуçалăхне аталантармалли плана çирĕплетрĕ. Çапла ĕнтĕ хула Совечĕ умĕнче пысăк ĕçсем тăраççĕ. 1941 çулта хула хуçалăхне аталантармалли плана ăнăçлăн тултарас тесен, хулари предприятисемпе учрежденисен тата ĕççыннисен хула благоустройстви ĕçне активлăн хутшăнмалла. Чăваш республикин тĕп хули — Шупашкар хули культурлă та илемлĕ хула пулмалла.

Г. Иванов—СССР спорчĕн мастерĕ

«Спартак» обществин членĕ Г. И. Иванов юлташ спорт ĕçĕнче вунă çул ытла хутшăнса ĕçлет ĕнтĕ. Çак çулсем хушшинче спорт енĕпе ирттернĕ ăмăртусенче вăл пысăк çитĕнўсем кăтартнă.

Иванов юлташ йĕлтĕрпе çўрес тĕлĕшпе уйрăмах пысăк çитĕнўсем тунă. Вăл 1933 çултанпа республикăри сборнăй командăсен яланхи участникĕ шутланать. Спорт енĕпе республика чысĕшĕн нумай хутчен кĕрешнĕ. Иванов юлташăн юлашки виçĕ çул хушшинче йĕлтĕрпе çўрес тĕлĕшпе тунă çитĕнўсем уйрăмах палăрса тăраççĕ.

Иванов юлташ спортсменсене тата çамрăк йĕлтĕрçĕсене хăйĕн опычĕпе паллаштарса вĕрентсе пырать. Промкооперацисенчи физкультурниксене кашни çулах пысăк пулăшу панă. Вăл спорт обществи çумĕнчи йĕлтĕр секцине ертсе пырать.

Спортăн военизированнăй енĕсене вĕренес тĕлĕшпе те тăрăшса ĕçлет. Вăл мотоциклист, тракторпа çўремелли право пур. Иванов юлташ чи лайăх стрелоксенчен пĕри шутланать. Ăна пĕрремĕш класлă стрелок тата инструктор ятне панă, пурĕ çичĕ оборона значокĕ илнĕ.

Спорт енĕпе çитĕнўсем тунипе пĕрлех обществăллă ĕçре те активлăн хутшăнса ĕçлет. Иванов юлташ Чăваш республикинчи чи лайăх спортсменсенчен пĕри пулса тăрать.

Физкультурăпа спорт ĕçĕсен СССР Совнаркомĕ çумĕнчи Пĕтĕм Союзри Комитечĕ çак кунсенче Г. И. Иванов юлташа СССР йĕлтĕр спорчĕн мастерĕн званине панă.

Н. НИКИШОВ.

БАСКЕТБОЛ

Хулара малти вырăна тухас енĕпе ирттерекен ăмăрту

Физкультурăпа спорт ĕçĕсен Шупашкар хулинчи комитечĕ апрелĕн 25-мĕшĕнчен пуçласа баскетболпа хулара малти вырăна тухас енĕпе çуркуннехи ăмăртăва ирттерет. Çак ăмăртăва «Спартак», «Динамо» обществисенчен виçшер команда, «Буревестник» обществи икĕ команда тата «Медик» обществи пĕр команда тăратнă.

Ăмăртăва хутшăннă командăсем пĕрпĕринпе пĕрер хут тĕл пулаççĕ. Малтанхи кун икĕ вăййă пулса иртнĕ. «Динамо» обществин пĕрремĕш команди «Медик» обществин командинчен выляса илнĕ. Вăййă 38:18 шутпа вĕçленнĕ. «Спартак» обществин пĕрремĕш команди 38:10 шутпа «Динамо» обществин иккĕмĕш командинчен выляса илнĕ.

Апрелĕн 27-мĕшĕнче, вырсарникун, баскетбол командисен ăмăртăвĕ малалла тăсăлать. Ăмăрту «Динамо» обществин спорт залĕнче иртет. Ĕç кунĕсенче каçхине 7 сехетре, кану кунĕсенче ирхине 11 сехетре выляма тытăнаççĕ.

Г. ИВАНОВ.

Шахматистсен матч-турнирĕ

Апрелĕн 25-мĕшĕнче халиччен выляса пĕтермен партисене выляса пĕтермелли кун пулнă.

Ботвинникпе Болеславский 11-мĕш туртан юлнă партие выляса пĕтернĕ. 65-мĕш ходра Ботвинник Украина чемпионне парăнтарнă.

Кереспа Бондаревский 11-мĕш турта вылямасăр сиктерсе хăварнă партие вылянă. Парти выляса пĕтмен, Кереcăн выляса илме шанчăк пур.

Смысловпа Лилиенталь 10-мĕш турта выляса пĕтереймен партие вылянă. Вĕсем пурĕ 92 ход тунă ĕнтĕ, анчах парти ку расра та выляса пĕтмен.

Апрелĕн 26-мĕшĕнче 12-мĕш тур пулать. (ТАСС).

Атăл çинче

Атăл шывĕ юлашки талăк хушшинче 64 сантиметр чакнă. Шыв горизончĕ — 652 сантиметр. Ĕнер ирхине сывлăшри температура 1,5 градус ăшă пулнă.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

В соответствии с новой инструкцией Наркомфина СССР от 31 марта 1941 г. за № 246/36 всем учреждениям, предприятиям и организациям Чувашской АССР

ПРЕДЛАГАЕТСЯ НЕМЕДЛЕННО ЗАРЕГИСТРИРОВАТЬ

в соответствующих финорганах штаты, ставки и фонды заработной платы штатных и нештатных работников, а также сметы административно хозяйственных расходов, утвержденных на 1941 год.

НАРКОМФИН.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом Печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн—0—67, редактор заместителĕн—3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, экономика пайĕн — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн—2—30, «Ĕçхĕрарăмĕ» журналĕн—3—23, «Ленин çулĕпе» журналĕн—0—85. издательство конторин—0—23.

НТ 2666. Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР Заказ № 227. ф. б. 53 84 п. л.